REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iulin Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 34.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 184 —Anul LXXI. Brașov, Vineri 22 August (4 Septemvrie) 1908.

„Coaliția pentru votul universal".

Suntem în toiul pregătirilor de luptă în cauza votului obștesc sau universal, despre a cărui introducere și în Ungaria se va desbate la toamnă în dieta din Pesta. Guvernul unguresc ar fi voit să amâne toată treaba încă vreo doi ani, dar n'a reușit s'o facă. Majestatea Sa a dat să cunoască miniștrilor că, ori le place, ori nu, trebue să facă reforma electorală încă în anul acesta, căci în Austria s'a făcut de mult și nu mai pot rămânea lucrurile ca până acuma.

Pe când era la cârmă guvernul Fejervary, s'a făcut întâia oară, de către ministrul Kristoffy, Majestății Sale propunerea pentru introducerea votului universal în Ungaria. In nici o țară din Europa nu sunt așa de puțini alegători pentru parlament ca în Ungaria. Nici un milion de alegători nu sunt cu toții, pe când în alte țări cu mai puțină poporațiune alegătorii dietali sunt de patru cinci ori mai mulți. In proiectul său de reformă electorală fostul ministru de interne Kristoffy a propus Majestății Sale, ca numărul alegătorilor din toată Ungaria să fie mărit cu un milion și jumătate. Adecă în loc de 900 și vreo câteva zeci de mii ca până acuma să fie în viitor două milioane și jumătate de cetățeni, cari să aibă dreptul de alegere.

In primăvara anului 1906 Maj. Sa a pretins dela șefii coaliției, ca în tot cazul prin reforma electorală, ce o vor face, să fie împărtășiți de dreptul electoral cel puțin atâți cetățeni, la câți a promis a le da acest drept ministrul de interne Kristoffy, când a cerut ca 19 milioane de locuitori să aibă cu totul $2^1/_2$ milioane alegători pentru dietă. Dar și acest număr destul de redus a făcut să li-se ridice părul în cap șoviniștilor dela guvern. Ce să înceapă ei cu atât amar de alegători și cum să rămână grofii și baronii și nemeșii și protejați de guvern stăpâni pe cercurile electorale din țară, când de-odată se va da drept electoral la așa mare mulțime de cetățeni nemaghiari?

De doi ani de zile își tot bat capul, cum s'o întocmească și cum s'o sucească, ca și după noua reformă electorală tot ei să rămână de-asupra, singuri tari și mari. Tocmai acuma se află în cea mai mare treabă contele Andrassy și tovarăși spre a alcătui minunatul lor proiect de reformă. Dacă le-ar fi cu putință, ei ar decreta în doi paragrafi, că toți Ungurii, cari vor merge cu ei, să aibă fiecare câte trei voturi, iar dintre nemaghiari numai câteși trei la olalta un singur vot.

Ca să dobândească în privința aceasta tot ce numai se poate, ei au hotărât ca partidele coaliției să se contopească prin așa numita fuziune, să nu mai fie un partid deosebit koșuthist, altul constituțional și altul poporal, ci numai un singur partid mare independist.

Văzând cum se pregătesc partidele unguerești de a se face luntre și punte spre a împiedeca cât se poate mai mult ca majoritatea poporațiunei s'ajungă a se bucura deplin și în mod egal de dreptul elecroral, s'a deșteptat și între partidele, cari sunt pentru introducerea neștirbită a votului obștesc, gândul ca să opună falangei dușmanilor propria lor falangă, adecă să formeze împreună o mare coaliție a luptătorilor pentru dreptul electoral obștesc. In această coaliție ar intra: partidele naționalităților, apoi partidul social-democrat, partidul țărănesc de sub conducerea lui Achim și partidul burghez-radical, a căruia șef este fostul ministru de interne Kristoffy.

Până acuma socialiștii ziceau, că ei nu au lipsă de alianța cu naționalitățile, că vor lupta singuri pentru votul universal cu toate mijloacele ce le stau la dispoziție. Acuma și-au schimbat gândul și nu mai iau în deșert alianța cu naționalitățile; — chiar organul socialist este, care stărue mai mult ca să ia ființă coaliția pentru votul universal, în care se între și să se unească pentru lupta comună toți aceia, în interesul cărora este ca „țara să se democratizeze" și să înceteze de a mai fi un câmp larg pentru satisfacerea intereselor de clică și de castă.

„Partidele dela guvern" — scrie „Nepszava" — „când se contopesc împotriva votului universal silesc pe toți aderenții acestui vot obștesc să se unească. Ar fi ridicol în asemeni împrejurări de a mai vorbi de uriașa distanță ce desparte de olaltă pe social-democrați de partidele naționaliste și de partidul țărănesc și burghez. Depărtarea aceasta noi o vedem mai bine și partidul social-democrat firește nu va face nici cel mai mic pas pentru a scurta aceasta îndepărtare. Nici nu e de lipsă în cazul de față ca ceilalți să se apropie în principiu de noi. Aici e vorba numai de un lucru: Votul universal e în pericol! Și dacă e în pericol vre-o mare comoară comună, atunci cei ce sar pentru a-o scăpa de peire, n'au lipsă de altă comuniune decât de voința comună de a-o apăra."

In chipul acesta foaia socialistă apelează la toți, ca cu puteri unite să lupte pentru realizarea votului universal, care e cea mai tare peatră de temelie atât pentru proletariat (socialiști) cât și pentru naționalități, pentru industriași, comercianți și micii gospodari.

„O luptă neîndurată trebue să ducem", adauge „Nepszava" în contra amăgitorilor josnici ai poporului. Dacă vom depărta pericolul comun și se va face lege votul universal neștirbit — cu aceasta de sine va înceta și coaliția pentru votul universal".

Pentru fondul jubilar al »Gazetei«.

Au mai contribuit:

D-l *G. G. Pasăre*, comerciant *Sinaia 10* (zece) Lei;

D-l *N. N. Miclăuș*, comerciant *Sinaia 5* (cinci) Lei;

D-l *Stefan Varga*, învățător din *Valea Agrișului*, Chichișia *2* (două) coroane;

D-l *Gheorghe Bârsan*, funcționar comercial, Brașov, *1* (una) coroană și 50 bani.

Deputații români naționaliști au mai ținut zilele acestea *adunări poporale in Pecica, Otlaca, Orăștie și Săliște*. Alegătorii români întruniți în număr de mai multe mii în aceste adunări au votat deputaților încredere și i-au rugat să lupte înainte cu inimă neînfricată pentru introducerea votului obștesc. Deosebit de imposantă a fost adunarea poporală din Săliște, în care au luat cuvântul deputații Dr. Maniu, Dr. Vlad, Dr. Vaida și fostul deputat al cercului Cristian, medicul Dr. N. Comșa.

*

Guvernul ungar și-a pus de gând să nimicească cu totul **coaliția sârbo-croată**. Conform știrei răspândite de ziarul „Novosti" din Agram, guvernul are de gând *disolvarea camerei croate* și publicarea unui nou termin de alegere. Guvernul crede că coaliția sârbo-croată e deja destul de compromisă prin descoperirile trădătorului Nastici, care după toate probabilitățile a fost anume năimit spre scopul acesta. Guvernul nădăjduește să afle o cale de înțelegere cu fracțiunea starceviciană a lui Frank și se mai bazează și pe clericalii și radicalii sârbi.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

„Băștinașul român"

Legendă istorică, dedicată la a 70-ea aniversare a „Gazetei jubilare", venerabilului ei director și — iubiților ei cetitori. —

IV. Viitorul lui.

Apa vine, — trece iară...
Petrile rămân în țară. —
Și furtuna cea turbată
Se împedecă de-o *»peatră«*.
„Bășt. Rom." IV. c.

Multe veacuri negre sburata-'n vecinicie
Decând spada-'n carte între făclii scrie,
Țări, mări și popoară de atunci s'au perândat

29. Dar tronul și altarul tot neclintite-au stat. —
Pe tron Băștinașul și cartea pe altar
Cartea cu foc scrisă de mărgăritar. —
Și de când bătrânul, primi dela destin
Darurile sfinte ce le purta'n sân. —
Și buciumul și plugul și spada cea de foc
Toporul cel de trăznet și brâul cu noroc...
Munții, codrii, ceriul toate s'au schimbat
Da'n țara lui viața nu s'a deșpteptat.
Acum privește ceriul cu noul lui soare
Și la apus zărește o stea călătoare,
Ce vine cu iuțime ca un fulger trăznit
Dela apus oblu către răsărit. —
In zenit la mijloc deodată se oprește.

30. Și întreg Carpatu în rază strălucește
Peana sa de spadă de tron o-a răzimat
Și-'n patru părți a lumei în bucium a suflat
Ca greaua tempestate ce 'n codrii clocotește
Și stâncile dărîmă și munții risipește, —
Ca uraganul care în ocean s'aruncă
Și-i învârte adâncul în creștet și-n dungă
Așă deodat' se naște furtună 'ngrozitoare
Cu trăznete și fulgere de țări cutropitoare
Și-'n sus nu departe dela acel loc
Muntele s'aprinde cu pară de foc!
Un craiu din vâlvătaie să'ntrupă 'ncetinel
Și la altar privește cu ochii de oțel. —
Pe cap purta coroană de fer ruginit

31. In dreapta sa lanțuri, în stânga dinamit —
Pașii lui puternici spre tron s'au îndreptat
Și lâng' altar genunchii în jos i-a aplecat
O mantiel ungă sură, peste-un gâb în spate,
La brâu purta fringhie neagră de păcate.
In sânge i-se scaldă ochii verzi și crunți
C'o cârje subsuoară de-o mie de funți —
Groasă este cârja ca un munte de stan
Și totuși se-'ndoaiă sub craiul tiran.
Tare este bronzul și-a tronului zidire
Și totuși se topește la a lui privire:
Mânios privește la carte și spadă
Și-ndârjit s'așază pe scaunul de piatră.
Tremură altarul, făcliile ard.

32. Și spada strălucе peste munți de brad
— »Acum spune'mi mie... tu spirit ateu...!
»De ce'ai răpus viața poporului meu?
»Când ai luat porunca, precum scriptura scrie
»Ca toate să'nflorească sub a ta Domnie,
»Ca lumea întreagă să o fericești
»Iar tu te pui ca toate pe dos să le-'mplinești.«
»Sub pașul tău pământul a devenit iad,
»Și vechile popoară în robie cad, —
»Le desbraci de portul strămoșesc frumos,
»Le tai limba din gură, le furi a lor prinos
»Și moarte și peire arunci cu a ta mână
»Nu știe de milă inima-ți păgână —
»Și nu știi că Destinul ce ți-a poruncit?

33. Care neam în lume e vrednic de trăit?
»Și că libertatea și dragostea de frați
»Avea ca să domnească n'tre populi, și 'mpărați
»*Credința* și *Iubirea* și vecinica *Speranță*
»Aveau ca să conducă a neamurilor viață!
»Și sub paza crucii trebuia să fie, —
»Pe întreg pământul pace bucurie, —
»Acum vei da seama de atâtea păcate,
»Cari în cartea vieții toate-s înșirate«
Ținând spada'n mână Geniul vorbește
Către craiul, care »Veacul« se numește, —
»Veacul« ce venise la bătrân în munte
Și-un *nouăsprezece* are scris în frunte.

Și se 'ncruntă Veacul, lanțul zurgălește.

34. Spre Geniu se-'ntoarce și așa-i vorbește:
»Nu mi da mie, școală eu sunt mai bătrân
»Și eu am fost Geniul neamului păgân, —
»Că în lume toate se întâmplă așa
»Aici nu e singur numai vina mea. —
»La multe din popoare le-am dat *libertate*
»Dar abia s'aflară din lanțuri scăpate...
»Și ca și cum altceva n'ar fi de lucrat,
»Pe alte popoare'n obezi le-a 'ncătușat. —
»Iar că *portul*, *limba* și *legea* și-au perdut
»Careva din ele — e lucru de știut —
»Că asemeni daruri atât de prețuite
»Cu multă, mare grije trebue păzite... —
»Că dacă hoți în lume și fură și omoară...

35. Popoară vreau să-'nghită pe alte popoară
»Inzadar vei pune »Pacea« de stăpână —
»C'o fură și pe dânsa în timp de-o săptămână, —
»Și de cauți fapta să pui roata-'n ogaș —
»Hei cine e boțul?... bietul păgubaș, —
»Că 'n inimă n'am milă și c'aș fi ateu
»Lasă c'acestea toate le știe Dumnezeu...
»Că n'au înflorit lumea sub a mea domnie
»La asta de vină cine-vrea, să fie?
»Ogorul nu rodește, de nu-i cultivat
»Se scutură grâul de nu-i secerat, —
»Căci Geniile toate a popoarelor din lume
»Despre alor neamuri scriu tot fapte bune...
»*Dreptatea*« de stăpână de-am pune-o între ele

36. Cred că-'ntr'o clipă ar face-o bucățele
»Nu doară din pizmă, — iubire sau din ură,
»Ci că fiecărui îi trebue-o 'nbucătură —

Serbările culturale dela Oravița.

La sfârșitul săptămânei trecute și-a ținut în Oravița montană »Societatea pentru crearea unui fond de teatru român« adunarea ei generală. Serbările aranjate din acest prilej de frații nostri bănățeni au fost înălțătoare, iar adunarea însaşi a decurs în cel mai frumos mod.

In scaunul de preşedinte al societății rămas văduvit după moartea fostului preşedinte Iosif Vulcan, a fost ales cu mare însuflețire vrednicul fruntaş român, d-nul Dr. Ioan *Mihu*, mare proprietar în Vinerea, iar comitetului i-s'a votat mulțumită și absolutoriu pentru conducerea pricepută a afacerilor societății.

Din hotărârile luate în această adunare relevăm următoarele:

Adunarea ia la cunoștință angajarea d-lui Aurel P. Bănuțiu, amăsurat planului de acțiune, în mod provizoriu pe un an ca *conducător al mişcării noastre artistice* cu salar de 240 coroane și spese de călătorie având a i-se da locuință liberă în legătură cu biroul societății, iar până la instituirea acestui birou să se rebonifice cu bani de cuartir în suma de 400 cor. la an și invită comitetul să caute a institui un birou stabil al Societății, unde să se plasese biblioteca, arhiva și eventualele colecții ale Societății în mod sistematic și sigur.

Adunarea Societății pentru fond de teatru român decretează în puterea §-lui 12 din statute formarea şi organizarea de *„Comitete filiale"* »pentru promovarea scopului Societății« în diferitele centre de populaţie românească din țară, fie în orașe, fie în sate. Comitetele filiale se vor compune după împrejurările locale din cel puțin 3 și cel mult 9 persoane, însuflețite pentru cauza teatrului, cari ori că însăși vor face parte şi din trupa de diletanţi, ce se va constitui în acea localitate, ori că iau numai sarcina a conlucra la constituirea de asemenea trupe de diletanți, în orașul lor și jur. Comitetele filiale se vor înființa, unde e trebuință, sub conducerea directorului artistic al societății, ori a unui membru al comitetului central.

*

Din raportul comitetului societății, presentat adunării generale din Oravița, mai reproducem partea privitoare la *biblioteca teatrală* a societăți.

Biblioteca teatrală. — Deja în anul trecut a renoit Comitetul contractul avut cu librăria Ciurcu în privința continuării edării de piese teatrale, ce 'i se vor pune la dispoziție din partea societății. Comitetul a predat spre editare, dela ultima adunare încoaci, 9 piese: 5 comedii, traduceri și localisări de Z. Bârsean, și 4 piese, localisări, de D-na Maria Popescu n. Bogdan, din cari 3 sunt pentru fetițe de școală și 2 pentru diletanți.

Toate aceste piese, precum și 2 rămase din anul trecut, s'au și tipărit deja având numai de a aşteptà broșuratul. In câteva zile biblioteca teatrală se va spori deci cu încă 11 piese nouă, ajungând numărul Bibliotecii teatrale la 23 Piesele tipărite anul acesta sunt următoarele: Nr. 13. *„Curiositate femeiască"*, com. într'un act de M. Popescu, prețul 50 b. Nr. 14. *„Lăsata secului"*, comedie într'un act de M. Popescu, prețul 40 b. Nr. 15. *„Artistele"*, comedie într'un act, pentru fetițe, de M. Popescu, prețul 30 b. Nr. 16. *„Șapte și nici o ispravă"*, com. într'un act, pentru fetițe,de M. Popescu, prețul 40 b. Nr. 17. *„Milionu"*, com. într'un act, pentru fetițe, de M. Popescu, prețul 40 b. Nr. 18. *„Nicolae Vulpe"*, piesă din popor, în 4 acte, de R. Muntean, premiată, prețul 70 b. Nr. 19. *„Capriciul unui tată"*, com. într'un act, de Z. Bârsan, preţul 40 b. Nr. 20. *„Cântecul cocoșului"*, com. într'un act, din italienește, de Z. Bârsan, prețul 40 b. Nr. 21. *„Cânele și pisica"*, com. într'un act, din italien., de Z. Bârsan, preţul 60 b. Nr. 22. *„Slugă la doi stăpâni"*, com. în 2 acte, după C. Goldini, de Z. Bârsan, prețul 60 b. Nr. 23. *„Dela nord la sud"*, com. într'un act, din ital. de Z. Bârsan, prețul 40 b.

În anul acesta având suficiente piese, primite dela autori buni, cu garanță, că scriu în o limbă românească bună și știu alege piesele potrivite împrejurărilor noastre, Comitetul nici n'a mai publicat concurs pentru premii.

Comitetul a mai votat anul acesta și d-lui Dr. Tiberiu Bredicean 700 cor. pentru ca să-și tipărească colecțiunea sa de 25 Jocuri și 15 Doine, cântece naționale românești (pentru voce și piano), cari au și apărut, primele în 2 și ultimele în 3 broșuri constituind o lucrare de valoare în literatura noastră muzicală.

Noua lege de execuție.

Cu ziua de 9 Sept. st. n. a. c. întră în vigoare noua lege de execuție, care este de-o mare însemnătate pentru viața noastră economică. In nrul cel mai nou al „Revistei Bistriței" d-l Dr. V. O. se ocupă cu această lege întrun articol mai lung, din care reproducem următoarele părți:

S'a crezut și se crede și azi într'o parte a celor neorientați, că novela execuțională scoate de sub execuție 12 jugăre de pământ ale oricui şi că de aici încolo numai acela mai poate căpăta bani împrumut, care are moşie mai mare de 12 jugăre. Aceasta nu e adevărat...

După cum se vede din § 2 p. 18 a legii, *de sub execuție e scoasă sământa, vitele şi cele de lipsă pentru ele pe o jumătate de an, de lipsă pentru cultivarea alor 12 jugăre de pământ.* Această hotărâre a legii nu e de tot nouă în legile noastre, pentrucă legea execuțională cea veche din 1881 încă a scos de sub execuție sământa de lipsă pentru pământul cultivat în regie proprie până la măsură de 5 hectrolitri. Prin noua dispoziție această măsură e extinsă la sământa pentru 12 jugăre, ceeace corăspunde, după socoteala făcută de economii dela noi, la 12 hectolitri. Pe la noi se cultivă grâu, cucuruz și ovăs. se înțălege că la determinarea celor 12 hectolitri vin în socoteală toate soiurile de cereale la olaltă și nu fiecare deosebit.

Vitele de tras n'au fost scoase până acum de sub execuție, dispoziția aceasta e nouă în legile noastre. In explicarea legii unii susțin că vitele de tras, ori câte ar fi în economia unui datoraș, nelimitat sunt scoase de sub execuție prin novela execuțională. Deci se poate susținea întru câtva și această interpretare din stilizarea nu chiar precisă a citatului §, dar acuasta nu a fost intențiunea legiuitorului, ci adevăratul înțeles este, că și aici se scot de sub execuție vitele de lipsă pentru cultura alor 12 jugăre, căci premisa aceasta dela începutul punctului se referă nu numai la sământă, ci și la vitele de tras. Această interpertare e susținută și de § 16 al novelei, unde se spune, că în cazul unei execuții duse în potriva celui ce se ocupă cu agricultura, vitele de tras și uneltele economice, cari nu cad sub punctul 18 din § 2, se pot secvestra, dar dacă agricultorul vrea să le folosească la continuarea economiei, și dacă se îngrijeşte și de nutreț pentru vitele de tras, acele nu se pot licita în timpul din 15 Martie până în 15 Noemvrie. De aici se vede, că vitele de tras scoase de sub execuție în punct. 18 § 2, *sunt numai cele de lipsă pentru cultura alor 12 jugăre*, iar ce trece peste această măsură se poate secvestra.

Intrebarea ce se ivește aici, că oare câte vite, boi, cai, vaci, sunt de lipsă pentru cultura alor 12 jugăre? Legea în această privință nu dă nici o îndrumare, ci a lăsat, ca aceasta să o hotărască viața după împrejurări și după locuri. In comitatul nostru (al Bistriței) în părțile muntoase 12 jugăre de loc arător se pot ara în 20—24 de zile de plug cu boi sau cu vaci, dar cu cai se pot ara și în 12 zile. Plugul se mână și cu 2 și cu 4 boi, cine cum are. Acum trebuie să fie foarte cuminte cineva, ca să poată spune, că la aratul alor 12 jugăre sunt de lipsă 2 ori 4 boi, 2 ori 4 cai. Aplicarea în praxă a legii va da mari greutăți judecătorilor.

Sunt în lege de altcum și dispoziții bune, menite a îndrepta erorile cele grave ale legii vechi. Intre aceste aimintim §-ul 156 în vârtutea căruia la licitația unor părți din realități, dar numai pentru datoria unui composesor, se scotea în licitație întreg locul, dacă valoarea lui nu ajungea o anumită sumă și părțile acelor composesori cari nu erau datori. Din aceasta veniau o mulțime de plânsori și nedreptăți, iar țăranul nu putea nici cum să înțeleagă această măsură a legii, ca să nu fii dator și tot să ți se vândă moșia.

Această nedreptate în viitor nu se va mai întâmpla. Se va licita numai partea datoraşului, iar ale tuturor composesorilor numai atunci, dacă aceasta o vor cere cu toții, ceeace in viață va fi un caz foarte rar.

Nu se vor putea vinde în viitor locuri câte cu 10 cruceri, sau cu 1 Cor. In viitor dacă nu se va da $^{2}/_{3}$ din prețul strigării, licitația se va amâna. Mai cuprinde legea măsuri pentru a zădărnici abusurile cu cumpărarea la licitație oferind sume mari, fără gândul de a-le plăti ca să se zădărnicească licitația și să se poată folosi locul și mai departe.

Ca să fie dovadă că în acest an al Mântuirii 1908 a fost la cârma țării un guvern cu grije pentru gazetăria ungurească, legea poruncește, ca de aici încolo edictele de licitație să se publice numai în foi cu limba ungurecscă. Foile ungurești locale dar vor avea monopolul, care și până acum îl aveau pe altă cale, și bieții datorași români vor avea plăcerea de a-și găsi moșiile puse la licitație în gazetele ungurești. Acesta e cel mai mare triumf al coaliției.

De pe Someş.

Adunarea despărțământului »Asociațiunei«. — Compozitorul I. Mureşianu la Dej.

Dej, în 31 Sept. n. 1908.

Vestea, că din incidentul adunării despărțământului Solnoc-Dobâca al »Asociațiunei« se aranjează în Dej şi un concert mare, la care se va cânta şi admirabila baladă dramatică a lui Iacob Mureșianu: »Constantin Brancoveanul«, condusă de măestrul însuși, s'a lățit prin toate părțile aceste și fiind acesta un însemnat punct de atracțiune toți Românii de bine iubitori ai artei muzicale au grăbit să jertfească la altarul Euterpei române, unde atât de distinsă bucată s'a prezentat ca jertfă. Iar jertfa fără de prihană adusă a fost foarte bine primită nu numai din partea noastră a Românilor, ci chiar și din a streinilor.

Despre succesul neaşpteptat al acestei imposante serbări culturale îmi iau voe a raporta în cele ce urmează:

La învitarea d-lui Dr. Mihali, corul teologilor gherleni încă Sâmbătă sosi la Dej. Sara a fost convenire în grădina restaurantului »Hungaria«, unde coriștii au fost oaspeții d-lui Dr. Mihali. La masa albă au luat parte mai mulți membrii ai inteligenței române de aici, între cari am observat pe d-nii Dr. Mihali cu d-na, Dr. Cherecheș, Dr. Barbul, Dr, Şiorban, Dr. A. Iuga. I. Moldovan etc., dintre streini d-nii Dr. I. Cl. Iuga, N. Brăteanu etc.

Cu trenul de Duminecă dimineața a sosit și măestrul mult aşteptat, d-l Iacob Mureșianu, fiind întâmpinat la gară din partea valorosului fruntaş Dr. Mihali şi de întrep corul teologilor, cari l'au primit cu furtunoase orale de »să trăiască«. In societatea d-lui Mureşianu a sosit și amabila d-sale fiică Lucia. Pe fața măestrului se putea ceti impresia adâncă, causată de primirea călduroasă. După salutările reciproce oaspeții plăcuți s'au urcat în trăsură și au mânat spre locuința d-lui Dr. Mihali, care a avut gentileța de a găzdui pe simpaticul nostru compositor și pe fiică sa.

La oarele 10 a. m. s'a început serviciul dumnezeesc în biserica română unită care a fost cu desăvârşire plină de publ. Damele încă erau în număr foarte frumos reprezentate.

Cântările și răspunsurile au fost cu preciziune executate de corul teologilor gherleni sub conducerea energică a bravului dirigent George Groze.

A predicat părintele protopop *Welle*, vorbind despre *școală*, dela care »atârnă viitorul și fericirea neamului nostru«. Arătând greutățile cu cari sunt azi împreunate susținerea şcoalelor, zice că senatul şcolar din loc a decis susținerea școalei într'un chip cu totul original, înființând un *fond din a cărui interese să se plătească învățătorul.* Ceteşte o listă de contribuiri benevole din care se vede, că pentru acest fond a contribuit o mare parte a inteligenței române din loc și unii încă cu sume mai însemnate de mii de coroane, astfel, că deja păn'acum în stadiul începutului acest fond atinge frumoasa citră de zece mii! O faptă aceasta, care multor comune le poate servi de model. Continuând părintele protopop îndeamnă pe credincioşi, ca fieștecare după puterile sale

---

»Şi ce-i mai de mirare, de nedumerire
»De punem »*Strâmbătatea*«, va fi cu ei de o fire, . . .
»Și odihnită poate şedea cu ei la masă
»Dela bordeiu până la împărăteasca casă.
»Așa, iubite Geniu, în lumea aceasta toate
»Sunt puse sub cântarul fermecat de moarte.
»Imi spui că *„Credință" Speranță* nu le-am dat.
»Apoi şi cu asta ești rău informat:
»Bogatul și săracul, cel slab şi cel tare
»Credința și Speranța o au fiecare.
»Şi lotrul, păgubaşul cunosc pe Dumnezeu,

37. Insă fiecare după felul său...
»Unul Lui se roagă în genunchi şi coate
»Să-l apere pe dânsul de furi și de moarte...
»Tot în genunchi și coate altul se roagà
»Ca lui să-i ajute să poată furà. —
»Credința și Speranța la un așà 'nțeles
»Ar slugări păcatul de propriu interes.
»Şi dacă *iubirea* ar fi între ele?
»Cu atât păcatele s'ar face mai grele...
»Căci doar din *iubirea de* patrie — şi nume
»Se ucid d'avalma popoarăle în lume, —
»Sub masca *iubirei* de aproapelui său:
»Să 'nșală azi lumea să-'nşală Dumnezeu
»Credința și Iubirea şi Vecinica speranță

38. „In sfera lumei de astăzi nu mai au viață! —
»Sub masca credinței către tron şi rege
»Popoară 'ntregi şi sate până-'n iad vor merge, —
»Imi amintești crucea, cu sfântă bucurie,
»Cum pe-'ntreg pământul linişte să fie!?
»Crucea şti că-i steagul lui Dumnezeu Cel Mare
»E stropit cu sânge, și cere răzbunare.
»Deci sub a iei pază nu pot să stea toate
»Decât numai acelea ce sunt fără de moarte!
»Vei pricepe aceste ca Geniu înțelept
»Şi-'n Cartea vieții vei scrie și-al meu drept!
»Am fost silit acestea de lume să le ascund
»Căci să le folosească, lumea n'a știut.
»Dar înschimb de-acestea li-am dat un dar mare

39. *„O socoteală rece"* în minți la fie-care«.
Şi cu nepăsare pune-un picior pe altul
Iar din traistă scoate pipa și duhanul*)
Pipă mare neagră cu țeve de-alun
Din care se 'nalță spre ceriu un nor de fum.
Şi-ardea duhanul ca câlții de fuioare
Dinamitu'l pune în loc de'ncuitoare.
Pe scaunul de piatră așa stà potignit
Jucându-se cu cârja şi lanțul ruginit. —

*

Geniul priveşte la craiul păgân
Şi desface cartea neamului român;
I-o-'ntinde s'o citească aceea prorocie:
Pe care cu spada Destinului o scrie,
Unde e descrisă a neamului mărire
Puterea lui și viața fără de murire

40. Şi unde proroceşte de-un viitor mare
Ce trebue să sosiască îndată de pe cale

*

Ceteste păgânul, tremurând ceteşte
Şi zurgălind lanțul răguşit tuşeşte. —
Ear din gură-i cade pipa blăstămată
Şi lanțul greu îl strânge pe scaunul de piatră.
De pe fruute-i curà sudori de cărbune
Şi-aburi de pucioasă sloboade peste lume,
Aruncă din ochi fulgeri şi din piept trăznește,
Vrea să-şi rupă lanțul, dar nu reuseşte.
In ajutor cheamă duhuri necurate
Cari vin cu tot iadul, dar stau pe departe
Străluce altarul și tronu 'n raze vii
Pe vârful de munte 'ntre patru făclii.

41—»In Cartea vieții« nu le mai pot scrie
»Căi chinuită lumea cu atâta tirănie,
»Şi-ai închinat pământul cu toate a lui popoară
»Acelora cari acum te impresoară. —
»In lanț legat încă să stai decenii zece
»Nemişcat ca fierul peste piatra rece. —
»Să nu 'mpedeci calea Craiului ce vine
»Să-ți facă judecata cum ți se cuvine —
»Nu te-a face carte în vechia mănăstire
»Ci un stan de piatră l'a iadului clădire.
»Nu-ți va da loc ție între alte veacuri
»Tiran fără de lege zdrobitor de neamuri,
»Hoț, ucigaș, diavol, ce-'n contra te-ai pus
»Lui Dumnezeu şi legii, şi domnului Isus!

42. »In frageda-ți pruncie legat-ai jurământ
»Cu iadul că vei prinde pe Dumnezeu cel sfânt,
»Că-i vinde lui pământul și-a ceriului tărie
»Al tău nume vecinic blăstămat să fie« !
»Căci toate acestea, cu »socoteală rece«
»Le împlinişi Tirane, blăstămul te petrece«
»Să-ți ardă coroana de fier-ferecat
»Pe Capul tău Tirane de stâncă legat»!
Aşa măritul Geniu pe el l-a blăstămat
Şi de blăstăm toți munții și marea au răsunat.
Ingenunchie bătrânul cucernic la altar —
Şi geme Tiranul cu-'n urlet barbar
In foc vânăt. arde-i coroana mereu
In nour de fum negru ca sufletul său.

*

Şi Geniul scrie, iar ceriul ceteşte,

43. Şi regina nopții toată 'ngălbineşte,
Scrie spada scrie cu slove de foc vii
Pe-altarul din munte 'ntre patru făclii.

(Finea va urma.)

*) tutunul.

Viața Națiunii.

Viața ta 'mpărțită 'n două:
— Românime răbdurie —
Partea 'ntâi se chiamă: »Proză«, —
Şi a doua: »Poezie«.

Prosa vieții — nu ți-e gata:
Mai e, înc'o parte grea, —

proprii să contribue pentru ajungerea acestui scop măreț.

Banchet nu s'a ținut, ceeace a fost foarte la loc. Oaspeții au fost parte învitați pela particulari, parte au luat masa în hotel. Raportorul d-voastră a fost învitat la ospitala masă a d-lui deputat Dr. Mihali. Aici am avut ocaziunea să admir cultul, ce se face în saloanele doamnei Dr. Mihali pentru tot ce e românesc.

După masă la oarele 3 s'a început *adunarea generală a despărțământului*, ținută în sala de ședințe a casei comitatului în prezența unui public destul de însemnat, deși nici a 3-a parte nu așa de mare, ca și sara la concert și bal.

Ședința s'a deschis prin cuvântul de deschidere al d-lui director al despărțământului Dr. T. *Mihali*. Salutând pe participanți, face o reprivire scurtă peste trecut, schițează desvoltarea prin care au trecut Românii din Dej începând de atunci când aveau numai 2 bisericuțe de lemn, și până în ziua de azi când au 2 biserici frumoase și pompoase, cari sunt chiar podoaba orașului. Constată și progresele făcute pe terenele financiare și economice, arătând și scoțând la iveală greutățile, cu cari au trebuit să se lupte înaintașii în vremuri critice, până ce le-a succes să realizeze acest progres, să înființeze aceste instituții. Incheie cu un călduros apel către generația tânără de azi, că aceste instituțiuni, pe cari le predă în mânile lor, să le păstreze cu grijă și să se nizuiască ca ele și în viitor să prospereze.

Publicul primește cu aplauze vorbirea presidentului, după care apoi se intră în ordinea de zi.

Se citesc rapoartele comitetului și cassarului, după cari apoi se trece la alegerea comisiunilor: pentru cenzurarea raportului comitetului și a cassarului și pentru înscrierea membrilor noi.

In vreme ce comisiile se retrag d-l prezident roagă pe disertantul prof. *Dr. V. Bojor* din Gherla, ca să-și cetească disertația anunțată despre »*Cestiunea socială*«, care este ascultată cu mult interes, primită cu vii ovațiuni, iar disertantul e călduros felicitat. Adunarea generală decide, ca această frumoasă disertație să fie tipărită pe spesele despărțământului, iar disertantului i-se votează mulțămită protocolară.

Se suspendă apoi ședința, până ce își termină comisiile agendele lor. Redeschizându-se ședința referenții își prezintă rapoartele, în înțelesul cărora raportul comitetului se primește făr' de nici o observare, după mică discuție și cel al cassarului dânduli-se absolutor comitetului și cassarului.

Din raportul comisiei reiese, că s'au înscris *1 membru fundator*, (d-na Eleftera Dr. Mihali, Dej) solvind îndată suma de 400 cor., 12 membrii ordinari noi și 10 membrii ajutători, iar dintre membrii ordinari vechi 16 inși ș'au achitat taxele. A incurs suma de 720 coroane.

Au urmat apoi propunerile, la care punct se primește propunerea de a adera la *decentralizarea despărțământului*, ce va avea să o facă comitetul central.

Cu cestiunea aranjării bibliotecii se încredințează comitetul.

Eshauriindu-se ordinea de zi d-l director Dr. Mihali, înainte de a inchide ședința voește a corecta o greșală de formă, ce s'ar fi strecurat la alegerea directorului desp. în anul trecut, când acesta a fost ales deodată cu comitetul și respective în comitet, în vreme ce statutele dispun, că să fie ales din partea adunării generale a despărțământului.

Deoarece d-sa atât ca membru cât și ca director pretinde dela ori și cine respectarea statutelor și deoarece de aceasta în anul trecut nu s'a ținut cont din greșală, își dă dimisia din postul de director și roagă adunarea generală să purceadă la alegerea directorului, lăsând însă persoana d-sale afară din combinație.

Se alege o comisie candidatoare, care după o mică sfătuire își prezintă raportul în înțelesul căruia la postul de director se candidează în locul prim d-l fost director *Dr. T. Mihali*, iar la cas că d-sa nici într'un chip n'ar putea primi, atunci în locul al 2-lea d-l *Dr. L. Micșa*, advocat în Dej.

Deși adunarea generală la cetirea numelui d-lui Mihali a isbucnit în urale vii de »să trăiască«, totuși d-l Mihali n'a voit la început să primească crezând, că votul adunării nu s'ar fi manifestat unanim. După ce însă adunarea l'a aclamat din nou, iar d-l Dr. L. Micșa candidat în al doilea loc a arătat până la evidență, că votul adunării generale s'a manifestat unanim, d-l Dr. Mihali între aprobările vii ale celor prezenți a trebuit să primească din nou sarcina directoratului. După asta ședința s'a terminat.

Sara la 8 oare s'a început concertul în sala cea mare a comitatului, un concert, care cu drept cuvânt s'ar putea zice că l'a întrecut pe cel din Șimleu.

Corul teologilor gherleni ș'a mai adaos vre-o câțiva lauri la cununa câștigată păn' acuma executând toate punctele precis. A plăcut foarte mult »*Răsunetul Ardealului*« de Vidu. Inteligența maghiară reprezentată prin d-l vicecomite cu aproape întreg corpul funcționarilor dela comitat și d-l prezident al tribunalului cu funcționarii dela judecătorie, — așadară chiar streinii — au fost aceia cari la auzul frumoasei noastre doine, au aplaudat mai mult și a silit corul să urce din nou podiul și să ne mai cânte o cântare. La culme a fost însă corul în frumoasa baladă: Constantin Brâncoveanul.

Ce privesc celelalte puncte, deși s'au părut c'am multe 3 puncte în program pentru d-l *N. Brătianu*, totuși d-sa s'a achitat de ele peste așteptări.

D-l Brătianu are calități, cari îl favorizează mult și ne face să ne legăm frumoase speranțe de d-sa în viitor.

Acest tânăr de 21 ani are o înfățișare simpatică și cuceritoare, figură într'adevăr de scenă, voce mlădioasă și plină care o să se desvolte și mai tare: de un timbru bine pronunțat chiar și în registrele înalte. O școală bună s'a observat și păn'acuma, deși modul cum scoate tonul și respective deschiderea prea tare a gurei nu m'a mulțumit pe deplin. Acesta însă o școală bună în viitor o să-o repareze, numai să poată obținea vre-o bursă, ca să se poată perfecționa. Ar fi păcat dacă fondul teatral ar trece la ordinea zilei peste acest talent de forță, care afară de calitățile de cant, mai dispune și de o tehnică foarte bună în violină, despre ceeace ne-a dat dovadă la executarea atât de bună și precisă a piesei lui Beriot.

Dintre cântări mi-a plăcut mai mult romanța din »Tamhäuser« și »Schiopul« de Șiorban. Bine au fost și celelalte (»Pădurice deasă ești« de Șiorban, »Grenadirli« de Schumann și »Sara pe deal«, manuscrisul D-sale.)

D-șoara *Lucia Mureșianu*, fiica măestrului Mureșianu din Blaj a dat frumoase dovezi de talentul, tehnica desăvârșită și desteritatea ce o posede la pian.

Executând composiția tatălui d-sale: »De-aș fi iubito o gingașă floare«, fantazie de concert în formă de sonată, scrisă în genul composițiilor lui Liszt, nu știam ce să admirăm mai mult, jocul d-șoarei concertante ori frumseța compoziției minunate. Publicul a erupt în aplause furtunoase, iar d-șoara a primit un prea frumos buchet de flori.

Acum vin la *punctul culminant* al concertului, punct, căruia i-se poate ascrie și umplerea cu desăvârșire a salei celei mari din casa comitatului cu public.

Ceice au venit la Dej să aculte acest mărgăritar al muzicei române au rămas cu toții frapați de frumseța baladei lui Mureșianu.

A te încumeta să o aprețiezi, ar fi a-i detrage din valoarea ei, deoarece numai calități minunate i-se pot constata. Celce a urmărit cu atențiune pe participanții streini dela concert, în mare parte pricepători de muzică, a putut observa de pe fețele lor emoțiunea ce le-a trezit'o chiar și lor »Constantin Brâncoveanul«, cu atât mai vârtos, că fiecare cunoștea deja conținutul baladei din textul împărțit. Ce se mai zic despre noi? După puternicul refren final al corului:

»Să știți c'a murit creștin:
Brâncoveanul Constantin!«

publicul erumpe în aplause sgomotoase, ce nu voiesc să înceteze, iar comitetul aranjator surprinde pe celebrul compozitor cu o admirabilă *liră de flori naturale*, dându-i astfel atențiunea cuvenită.

Cu ochii strălucitori de bucurie și emoțiune coboară măestrul podiul, ca să primească din toate părțile gratulările tuturor. Cu acest punct concertul s'a terminat.

Acompaniamentul la celelalte puncte a fost susținut cu multă pricepere din partea d-lui *Dr. G. Șiorban*, binecunoscutul nostru compozitor.

După concert a urmat dans, care a ținut până la 5 oare dimineața. Animație a fost destulă. Jocurile de coloană au fost jucate de peste 100 părechi în 2 coloane. Costumul național căruia prin aceste părți doamna Mihali îi dă într'adevăr atenția cuvenită prezentându-se la toate petrecerile în costum național, — încă a fost bine reprezentat, fiind 16 dame în costum național. Le dau aci cu numele: d-nele Eleftera Dr. Mihali (Dej), d-na Dr. Barbul (Dej), Ludovica Deac (Paclișa), Ioan Moldovan (Dej), d-șoarele: Lucia Mureșianu din Blaj, Otilia Botean (Nușfalău), surorile Brehariu (Dej), Sabina Lemenyi (K. Remete), Valeria Pocol (Buzaș), Iliana Pop (Orman), Ludovica Cârc (Beclean), Valeria Mureșianu (Boiblești) etc.

S'a jucat numai românește — afară de dansurile de salon.

Inainte de încheiere fac următoarele observări. E de condamnat obiceiul unor tineri ai noștri, cari deși nu dansează, totuși se păstrează în mijlocul salei, impedecând și pe cei ce dansează întru îndeplinirea datorințelor lor sociale. Cel ce nu dansează poftească la margine, ori afară din sală, dar să nu stea în drumul altora.

Nu pot trece mai departe cu vederea nici un obicei rău al unor dame și domni de ai noștri, cari în decursul concertului și a producțiunei debutanților conversează cu voce atât de înaltă, de jenează pe ceilalți din auditor. Să nu fie cu supărare, dar la concert se duc oamenii de aceea, ca să guste frumosul din arta musicală, iar nu să converseze.

Locul conversării este în familie, pe stradă ori pe promenadă, dar nu la un concert în decursul producțiunei.

Zenius.

Arteriosclerosa (Morbul bătrânețelor.)

De Dr. Ioan Popp c. și r. medic-colonel în Sibiiu.

In timpurile din urmă și mai cu samă din anul trecut dela îmbolnăvirea grea a M. Sale regelui Carol și curarea lui prin renumitul profesor *de Noorden* mai mult ca ori și când mai înainte s'a atras atențiunea publicului cetitor asupra morbului *„Arteriosclerosă"*, care de către unii se numește *„Calcinarea arteriilor"* și se naște, după cum arată deja numirea aceasta, prin așezarea de var din partea sângelui în vasele lui adecă în arterii, din care cauză acestea își perd elasticitatea obicinuită și se învârtoșiază.

Profesorul Noorden într'o prelegere foarte instructivă și interesantă ținută la Clinica din Viena în Ianuarie anul c. declară, că Arteriosclerosa în prima linie e un morb al bătrânețelor născut prin tocirea arteriilor în urma folosirei și lucrărei lor îndelungate, care de obște aduce cu sine o mulțime de urmări periculoase.

Pro primo produce în întreaga circulațiune a sângelui resistențe extraordinare, prin aceasta îngreunează inima și produce slăbirea ei prea timpurie — după aceea causează o frângibilitate enormă a arteriilor, — împreunată cu curgeri de sânge — mai cu seamă în arteriile creerilor, născându-se apoplexii, — în urmă îngreunează în organele, a căror arterii sunt morboase, aprovisionarea locală cu sângele de lipsă, așa încât d. e. la picioare din aceasta causă se poate naște cangrenă.

Dar precum și bătrânețele depind nu numai dela etatea omului, ci și dela alte multe impreujurări, precum e persoana, traiul, ocupațiunea, morburile petrecute și altele de acestea, așa și Arteriosclerosa va depinde dela sus numitele impreujurări și nu se va ivi în acelaș timp la un om ca și la celălalt. De esemplu un om către 60 ani, care a fost din ti-

---

Lupta pentru libertate
Nu-i la capăt încă ea.

Partea doua, te așteaptă
Ca să gați cu partea 'ntâi...
Deci te poartă, te încoardă
Indărăt, să nu rămâi!

Partea doua, te așteaptă:
»Poesia« — dar ceresc,
Pentru care încă lupte
Și martiri iți trebuiesc...

Poesia libertății
Naționale, pe pământ,
Fără care-o națiune
Doarme'și somnul în mormânt!

»Poesia Libertății«
Și a dreptului uman,
Pentru care lupți de veacuri
Scumpul meu popor roman!

1907. *S. P. Simon.*

Din viața țărănească.

De Grigore N. Coatu.

Traiul rău între soți.

I.

Era sărbătoare... aerul cam rece fiind vreme de toamnă, dar foarte plăcut, căci soarele, ce se înălța încet, încet pe bolta cerească, îi da zor să se înferbânte.

Cu cât trecea timp mai mult la mijloc, cu atâta omul îmbrăcat în haine mai grosuțe ca cele de vară, căuta să se descheie la piept pentru a mai da drumul afară căldurei din sin.

Pe niște lemne groase, de lângă fântâna din fața primăriei, aduse de moș Nedelcu dela pădure, pentruca din ele, lemnarul Panait Croitorul, cioplindu-le la muchi frumos, cum știe el, să facă o furcă nouă, o cumpănă și o feică în locul celor vechi, ședeau de vorbă o mulțime de săteni. Printre cei tineri, moș Iordache Enache, cu părul alb și moale ca lâna țigae ce să zărea sub o căciulă cam veche în felul ei, căci pe margine n'avea zare de păr, cu ochii mari vioi și negri ca mura câmpului încunjurați de gene stufoase și tot albe, cu sbârcituri pe obraz și cu spinarea încovoiată, fiindcă ținea minte de întâmplări de peste 90 de ani, părea a fi un stejar înalt și bătrân ca și dânsul, ce se înalță cu mândrie în codrul înverzit, printre alți stejari mai tineri. Spuneau, râdeau și făceau haz lucru mare! Când trăgeau câte un hohot se auzea cine știe de unde. Sunt printre sătenii noștri, unii buni de gură și mucaliți la vorbă. Știu atâtea istorii, atâtea rămășaguri și atâtea glume că de multe ori trebue să te ții cu mâna de pântece până să-ți potolești râsul.

Românul nostru îi foarte vesel și-i bun de gură mai ales când e mulțumit în suflet și când are cele trebuitoare. Uitându-mă așa la ei, mi s'a făcut și mie dor de vorbă și de sfat și m'am dus la dânșii.

— Bună ziua domnilor?...

— Mulțumim d-voastră d-le învățător!

— Ce mai faceți? Ce mai dregeți? mai stați de vorbă?

— Da! Mai ședem de vorbă; mai punem și noi țara la cale și pe Vodă în scaun, cum se mai zice, tot îi sărbătoare astăzi!

— Foarte bine faceți! Faceți tocmai ca niște oameni cuminți. Vă spun drept, că-mi place foarte mult locul unde v'ați adunat ca să mai sfătuiți; sunteți de laudă față de alți săteni de prin alte sate, care au urâtul obiceiu de a-și da întâlnire la cârciumă. Ce poți să înțelegi și ce poate să vorbească un om, care abia își ține capul din cauza rachiului și a vinului ce a turnat în stomacul lui? Omul beat îi întocmai ca cânele turbat. Umblă toată ziulica fără nici un rost. Se trântește pe jos ca vitele, își risipește avutul, își bate nevasta și copii, își chinuește dobitoacele, dacă le are, în sfârșit ii vai și amar de casa bețivului. De beție trebue să se ferească omul ca de foc, că ea aduce sărăcie, mizerie și moarte într'o famile.

— Dar d-voastră ce mai faceți, d-le învățător, mă întrebă moș Iordache, aruncându-mi o căutătură veselă și plăcută și sprijinindu-și trupul pe o cârjă cioturoasă.

— Fac bine, moș Iordache'... V'am văzut așa mulți și fiindu-mi urât acasă am venit să mai stăm de vorbă împreună.

— Foarte bine ați făcut, ziseră care mai de care. Ia poftiți de ședeți colea pe lemnul ăsta, îmi zise Ștefănache Lungu, care se dădu la o parte de pe lemn și-mi dete locul lui.

Vorbind și de una și de alta, la toată urma iată cu ce ne-am ales: Că Dumnezeu e bun, milostiv și îndurător și că, dacă vom fi harnici, muncitori, economi, cinstiți, milostivi și cu credință în bunul Dumnezeu, nu vom duce lipsă de nimica nici odată și vom fi fericiți atât pe lumea aceasta cât și pe cealaltă.

II.

Intâmplarea făcu ca în timpul sfatului nostru, să treacă pe drum Ștefan Pintilie, care pe lângă că era îmbrăcat prost, apoi ținea capul în pământ și dus pe gânduri, avea înfățișarea omului sătul de viață și desgustat de lumea aceasta.

— Uitați-vă în ce hal a ajuns bietul Ștefan, începu Ioan Roșu, arătându-l cu degetul, de când s'a iscat traiul rău între dânsul și femeia lui și de când se bat ca orbii.

nerețe voinic, sănătos, a trăit cumpătat, în ocupațiuni potrivite, este ca un june față de omul slăbuț din copilărie, care de micuț a muncit greu, a trecut peste morburi și multe năcasuri, acest din urmă devine de timpuriu bătrân, dar și Arteriosclerosa la aceasta se va naște cu mult mai timpuriu, ca la cel dintâi și aceasta Arteriosclerosă să numește cea prea timpurie(*Arteriosclerosa praecox.*)

Afară de ocupațiunile grele atât fizice cât și psysice, morburile de inimă, rerunchi, Podraga, Diabetis, mai au apoi asupra naşterei prea timpurie a Arteriosclerosei și alte cause mare influență: precum ereditatea, slăbirea trupului prin morburi infecțioase, veninuri, — de care se țin alcoolul, tutunul, cafeul, teiul în măsură mare întrebuințate.

Ce se atinge de terapia Arteriosclerosei Profesorul Noorden recomandă în linia primă: *Diätetica potrivită normală.* O astfel de Diätetică cuminte face minuni. *Prin urmare dar orice esces în mâncare și beutură, fumat strică,* precum *și o nutrire unilaterală.* Asemenea și un trai numai *vegetarian,* — cât și o cură numai cu *lapte* pot să fie pentru Arteriosclerotici stricăcioase, deoarece dânșii trebue pentru susținerea puterilor fizice se mânce mai mult ca la traiul mixt, ceeace ar produce disordine în digestiune și slăbiciuni trupești mai ales la inimă.

La popoarele ostasiatice, cari trăesc mai numai din vegetabile, să află tot atâți arteriosclerotici ca și la noi, dacă nu chiar și mai mulți.

Și apoi laptele nu'l pot toți oamenii suporta și ca să te saturi numai cu lapte, ar trebui să bei cantități mari — mai multe litre la zi, așa o înundare zilnică a vaselor corpului omenesc ar fi chiar periculoasă arteriosclerosilor pentru slăbirea prea timpurie a inimei.

Așa dar numai o *nutrire moderată-mixtă* (animalică-vegetabilică și cu lapte), cum au fost dedați din viața lor mai dinainte este pentru astfel de oameni *mai potrivită.* Când însă Arteriosclerosă e complicată cu alte morburi — d. e. de stomah, podagra, diabetis etc. sunt la loc — după prescrisele medicilor — abateri dela viptul normal de mai dinainte.

Dintre medicamente în contra Arteriosclerosei este astăzi cel mai principal Iodul. Obiceiul rău de mai demult a îndopa formal arterioscle rosi cu dose mari de jod din norocire a mai încetat, acuma se dau preparatele de jod în dose mai mici — în mai multe rânduri în decursul anului — timp de câteva săptămâni și cu tot dreptul, pentrucă numai când Arteriosclerosa e complicată cu Astmă (Stenocordii) are jodul succese bune, — altfel nu.

Mania de astăzi de a tracta nu numai arteriosclerosa prea timpurie (arteriosclerosa praecox), ci și cea normală (a bătrânețelor) cu jod, este — cum zice Noorden, de condamnat, — doar jodul nu-i mijloc de întinerit! Idea că jodul ar sista procesul de arteriosclerosă ori l'ar cura, este o pură hypotesă, din contră jodul poate strica digestiunea, pofta de mâncare, produce slăbiciuni trupești cu insomnii, congestiuni la creeri și inimă, așadar trebue luat cu precauțiune și numai sub controlă medicală.

Intre mijloacele moderne, în contra arteriosclerosei ar mai fi de amintit și băile acido-carbonice, cari între împrejurări, adecă mai cu samă pentru cei cari sufer de arteriosclerosă prea timpuria, pot aduce foloase favorabile și însemnate. Acestea cure însă se fac cu succes numai în stabilimente, sanatorii ori spitale întocmite sub controlă medicală.

Atâta despre *Arteriosclerosa normală,* care, după cum am văzut din cele scrise până acuma — nu este un morb nou, neprevăzut, *ci e un soț constant al tuturor oamenilor în zilele de bătrânețe* și care după împrejurări la un om vine mai iute, — la altul mai târziu, la unul într'un grad mai mare, la altul mai mic, față de care noi nu trebue să fim fricoși, — deoarece toți îl căpătăm, — ci să fim numai precauți!

La finea prelegerei sale foarte interesante și instructive zice Profesorul Noorden către discipulii săi următoarele cuvinte: „Fiți față de pacienții D-V. cu diagnosa „Arteriosclerosă“ tare precauți, pentrucă în anii din urmă s'a scris despre aceasta prin teme populare atât de mult, încât mulți pacienți, deși cea mai mare parte *cu nedrept* — văd în o astfel de diagnoză — o absolută judecată de moarte. Din an în an se înmulțesc cazurile, în cari prin o diagnosă neprecaută de Arteriosclerosă se produc indispozițiuni grele de Neurastenia și Hypochondria“.

STIRILE ZILEI.

— 21 August v.

Trei nouă procese ale »Gazetei«. Incă nici nu s'au pertractat cele două procese ale »Gazetei Transilvaniei«, pentru reproducerea articolilor cunoscuți ale poetului norvegian Björnsterne Björnson și iată-ne în ajunul altor trei procese. Eri și azi ni s'a făcut, la ordinul procuraturei din Târgul-Mureșului, perchiziție domiciliară în afacerea următorilor articoli apăruți în ziarul nostru: O felicitare apărută în Nrul 86 al »Gazetei« sub titlul »*Salut din America*«, trimisă de d-l Acsente Germany de Drăguș din Cleveland Ohio U. S. A.; »*O scrisoare către Björnson*«, de Dr. Cassiu *Maniu,* publicată în nrul 95 și articolul prim apărut în nrul 120 sub titlul »*Sărbători vesele*«. Judele de investigație a încheiat cu redactorul nostru responzabil procesul verbal obicinuit.

Starea sănătății regelui Carol. Putem anunța cu bucurie — scrie »Voința Națională« — că starea sănătății M. S. Regelui e bună. Credem a ști că examenul radiografic făcut zilele acestea n'a arătat nimic suspect și că doctorul Noorden a și permis M. Sale să se hrănească mai bine, regimul ce-l urma până acum nehrănindu-l îndeajuns. De altminteri, zilnic Suveranul face escursii prin parcul castelului, ceea ce dovedește buna stare a sănătății sale.

Salvarea școalei gr. cat. din Făgăraș. Senatul școlar gr. cat. din Făgăraș a ținut ședință Dumineca în 30 August la 2 oare m. p. In aceasta ședință s'a pertractat rugarea învăț A. *Stroia* spre a i-se ridica leafa la macsimul pretins de legea nouă. Rever. d-n Vicariu I. *Macaveiu* presed. senat. deschizând ședința și explicând §-ii 2 și 3 din Art. de lege XXVII-907, cari statoresc competințele învățătorești arătând că învățătorului actual după anii de serviciu îi compet 1600 cor., anual senatul școlar a aflat mijloacele din care să se asigure acel salar. După o desbatere minuțioasă membrul On d-n dep. Dr. Nicolae Șerban propune a-se înpreuna oficiul de cantor cu postul de învățător și astfel mai cu inlesnire și ușurință să se asigure acea sumă. Propunerea s'a primit cu unanimitate și așa esistința școalei e asigurată și încă fără a se face vr'o repartiție pe popor, ci numai din puterea bisericei, ear învățătorului, care e înpresurat de o familie numeroasă — s'a dat satisfația dorită. Onoare senatului școlar, onoare și laudă bravilor conducători.

Jubileu la 40 de ani de dăscălie. Din Reghinul săsesc ni-se scrie, că Românii deacolo au pus la cale să serbeze în 20 Septembre n. 1908 jubileul învățătorului lor *Georgiu Maior,* intrat în cariera sa la 1868 și încă în deplină vigoare și activitate. La acea școală și sub mâna dânsului și-au câștigat cunoștințele elementare din limba românească aproape toți cărturarii români din acele părți. Se speră, că foștii elevi și poporenii îi vor face o zi din cele mai dragi ale vieții. Invitări speciale nu se dau. Se pot însă lua informațiuni la oficiul parochial gr. cat. din Reghin.

Din Cluj ni se scrie: *Pentru postul de învățătoare,* la școala română gr. cat. de fete din Cluj, — care e sprijinită cum se știe și de fondul școalei de fetițe de acolo — s'a publicat concurs cu terminul de 10 Sept. n. a. c. Salarul este de 1200 cor. și se va plăti în rate lunare anticipative. Concursurile sunt a se adresa senatului școlastic și a se trimite președintelui acelui Dr. Elie Dăianu, protopop.

— *Adunarea generală* a credincioșilor gr. cat. din parohia Clujului (cetate) ce fusese convocată pe 28 Aug. n. s'a amânat pe 13 Sept. n. 1908, când se va ținea fără considerare la numărul celor îndreptățiți a lua parte la adunare. Indreptățiți la astfel de adunări, conform §-ului 10 a statutelor arhidiecezane, sunt aceia, cari și-au împlinit datorințele față de biserică și școală. Eschiși sunt militarii în activitate și ce stau sub cercetare criminală.

Nou advocat român. D-l Dr. Ioan *Ivan* ne anunță că și-a deschis cancelaria advocațială în Sibiiu, piața mare, capul străzii pintenului Nr. 2.

Cununie. D-l Izidor *Vlad,* teol. abs. și d-șoara Laura *Albon,* ne anunță cununia lor care se va celebra în 13 Septemvrie n. 1908, 3 ore p. m. în biserica gr. cat. din Doștat. Doștat. — Șaldorf.

Adio! Tuturor cunoscuților, prietinilor și mai ales confraților și colegilor mei preoți din districtul protopopesc gr. cat. al Sibiiului, la depărtarea mea din Orlat le zic și pe aceasta cale *un duios rămas bun și la revedere cu bine și în fericire.* — Dion. P. *Decei,* preotul gr. cat. al Bandului de câmpie.

Din Homorod ni-se scrie: Ziua onomastică din 18 August a Majestății Sale prea bunului nostru monarch s'a serbătorit ca în toți anii în comuna noastră bisericească gr. cat.. din Homorod. La orele 8 dimineața au sosit soldații husari dela casarma din loc în sf. biserică sub comanda d-lui locotenent Szilvassy și au asistat la celebrarea sf. liturgii a serviciului religios pentru Majestatea Sa. După finea sf. liturghii s'a urcat parochul G. Repede pe amvon ținând o predică ocazională potrivită, enumerând faptele cele bune ale Maj. Sale săvârșite spre binele popoarelor de sub înalta sa domnie și îndemnând pe soldați să-și facă datoria de soldați și să fie mândri că sunt ostași, căci ostășimea apără cele trei lucruri mai scumpe ale omului sau ale societății: vieața, onoarea și averea. *A. B.*

Dela oficiul de dare al orașului primim spre publicare următoarele: In sensul §-lui 16 al art. de lege XLIV din 1883 se aduce la cunoștința publică, că consemnările pentru fixarea dării de venit general după darea de câștig cl. III pe anul 1908 și după dările, la cari sunt supuse întreprinderile și reuniunile publice, sunt expuse spre esaminare publică timp de 8 zile adecă de la 1 Septemvrie până la inclusive 8 Septemvrie 1908 de la 8—12 oare a. m. în localul oficiului de dare orășenesc (Strada Argintarilor nr. 5 partere). Contribuabilii se fac atenți ca eventuale reclamațiuni au să le îndrepte numai în contra adausului de venit general statorit în consemnările susindicate și anume: a) acei contribuabili, cărora li-s'a fost prescris încă în anul 1907 sus citatele soiuri de dări, au să-și înainteze reclamațiunile în termin de 15 zile de la publicare, adecă până la 23 Septemvrie a. c. și b) acei contribuabili, cărora pe anul 1908 dările susindicate li-s'au prescris pentru prima dată, au să-și înainteze reclamațiunile tot în termen de 15 zile, socotite însă de la ziua în care această datorie de dare a dânșilor li-s'a petrecut în coala de dare. Reclamațiunile întrate mai târziu de terminii arătați vor fi necondiționat respinse ca întârziate.

Fiindcă acum pe anul 1908 toate soiurile de dare sunt prescrise deja, de aceea provocăm pe toți contribuabilii a se prezenta la subscrisul oficiu cu coalele lor de dare spre a li-se induce în acelea suma ce datoresc în dare.

Din Iași se anunță că prințul Dim Sturdza, fiul fostului domn al Moldove

---

— Cum?... Da trăește rău cu nevasta? întrebaiu cu mirare.

— Da d-le! trăește foarte rău! răspunse nu știu care.

— Apoi rău! Când bărbatul și cu femeia nu se înțeleg, gospodária lor nici odată nu dă înainte.

— De unde să mai dea înainte, începu moș Irimia, un alt bătrân, cu ani mai puțini ca moș Iordache și cu trupul mai sdravăn, când bărbatul trage la dracul și nevasta la tată-său. Ce gospodar ar fi putut fi băiatul acesta și ce avere a perdut din cauza neînțelegerei în casă, ajungând din capul fruntașilor din sat, în coada codoșilor!

— Hei cum moș Irimiea?

— Dacă ai plăcere d-le învățător, pot să-ți istorisesc toată afacerea lui Ștefan Pintilie, căci ca mahalagiu o cunosc foarte bine.

— Da, moș Irimie! Te ascult cu plăcere pentru ca să vedem răul, ca în urmă să știm și noi să ne ferim de el; cred că și d-lor te vor asculta.

— Il ascultăm! îl ascultăm! strigară toți.

— Tatăl lui Ștefan Pintilie, pe când Ștefan era flăcău, era întâiul gospodar din sat îi ziceau oamenii Ioan Postelnicul și nu doară că a fost el postelnic, ci tatăl lui, deci bunicul lui Ștefan. Postelnicia aceasta cică era un fel de boerie în vremea veche, trebuia să fii om de seamă ca s'o poți căpăta. Spun bătrânii că o așa boerie nu se putea dobândi dela slujitorii domnului de pe acea vreme decât cu bani. Când s'o ridicat Ștefan flăcău, toate fetele mari ale fruntașilor din sat îi trăgeau nădejdea, fiindcă pe lângă că era din neam de oameni, apoi era om frumos și avea și ceva posesie dela părinți. Intr'o bună dimineață auzim în sat că Ștefan s'a logodit cu Safta lui Neculai Mocanu, om chiabur cu gospodărie frumoasă cu vr'o opt fălci de pământ și cu moară de vânt, de pe dealul lui Hardon, moară din care n'au mai rămas astăzi decât câteva lemne putrede. Doamne! doamne! și ce mai treabă se făcea la moara aceea odată!.. Acolo se măcina păpușoiul și grâul pentru tot satul!

— Acuma chiar să fie bună. n'ar mai face treabă, întrerupse Stefănache Lungu, fiindcă au eșit morile de foc sau de abur, nu știu cum le mai zic unii și fără să mai sui dealurile, să cobori văile și să aștepți bătaia vântului, macini într'o clipă cât nu gândești. S'o mai schimbat lucrurile, acuma-i ușor de trăit, numai omul să fie om.

— Așa e, începu moș Iordache. Pe când eram eu băețan, mă lua tata cu chirie la Galați și de aici dela noi cu dus cu venit, făceam trei săptămâni pe drum. Of! și multe nevoi și greutăți mai înduram că ne apucau vremuri rele; se stricau carele, se îmbolnăveau boii și stând cu zilele pe drumuri. te uitai în sus și blăstămai ceasul în care te-ai născut. Acuma-i bine! o eșit trenul ăsta! Pui pânea la vagoane astăzi și mâne o descarci la Galați sau la Brăila. Ai nevoe de a te duce la vr'un oraș, în câteva ceasuri ești acolo, apărat de ploaie, de omăt și de frig, că în timp de iarnă stai ca în casă, deoarece vagoanele au sobe și oamenii de serviciu ai trenului trântesc la foc de te sperii. Vorba d-lui învățător, s'o deșteptat lumea tare de când cu învățătura de carte. Nu vedeți voi că pe niște sîrme vorbești de aici unde poftești și cu cine vrei?

Am fost dăunăzi la oraș și am văzut o trăsură mare de tot cu o mulțime de oameni în ea, mergea singură pe uliță, fără cai și răgea ca un buhaiu! Amarnic mai mergea! Ca vântul și ca gândul vorba din poveste.

Măi băieți, voi ăștia cari sunteți mai tineri o să vedeți multe, că omul cu mintea lui și cu învățătura care se dă astăzi prin școli, o să ajungă și mai departe. Multe înlesniri s'au pus la îndămâna omului de când o eșit mașinăriile astea. Astăzi cu mașina poți secera, poți treiera poți ara, poți bate păpușoiul și câte alte treburi nu poți face, fără ca să-ți frământi trupul și fără să mai muncești cu brațele așa din greu ca altădată.

Când eram eu mai tânăr, tata cumpăra fier cu bucata, aducea un țigan acasă și îl ținea cu săptămânile de făcea sape pentru fiecare din casă, topor, secere și alte instrumente trebuitoare la gospodăria omului. Muncea o zi întreagă bietul țigan la o sapă, curgeau sudorile cât bobul de pe fruntea lui și vai de sapă!... grea de-ți rupea mânile când o ridicai în sus și mai mult rupea decât tăia. Acuma de când cu fabricile îi bine tare! Te duci la prăvălie, iți alegi ce-ți place și dacă dai un preț mai bunișor, iei lucru și bun și trainic.

— De asta așa e moș Iordache. Imi pare foarte bine că cunoașteți singuri că astăzi avem la îndemână atâtea mijloace prin care ne putem înmulți avutul și că ne trebue minte ageră și judecată înțeleaptă, care nu-se pot căpăta decât prin învățătură. Omul învățat muncește cu rost și are spor la treabă.

A!... ia să ascultăm pe moș Irimie să'și încheie povestea...

(Va urma.)

Mihai Sturdza, a încetat din viață la Dieppe (Franța). Defunctul era în vârstă de 90 ani, și lasă o avere de peste 150 milioane. Decedatul lasă doi fii Dimitrie și Mihail și o fiică, d-na Maria Gorceakof. Corpul lui va fi adus în Iași și înmormântat în cavoul familiei dela moșia Cilibiu.

Aniversarea suirei pe tron a Sultanului. Din Constantinopol se anunță că alaltăieri, cu ocaziunea aniversării suirei pe tron a Sultanului, în capitală și provincie, au avut loc pavoazările și iluminațiunile obicinuite, dar pretutindenea însuflețirea a fost extraordinară. Ziarele publică articole glorificând pe Sultan, creatorul constituțiunei, asigurândul de credința și de venerațiunea națiunei. Ziarele recomandă uitarea trecutului și pășirea tot înainte.

Conferențele „Asociațiunii".

In urma decisiunii comitetului central și a adunării generale, biroul central al »Asociațiunii« va aranja cu începere dela 1 Noemvrie 1908 conferințe pentru cărturari (inteligentă) în toate centrele românești mai însemnate, în cari se vor găsi cel puțin 3 conferențiari și cel puțin 50 ascultători.

Cu ajutorul acestor conferențe »Asociațiunea« împlinește o dorință generală a susținătorilor ei și o lipsă a educației noastre naționale.

Sperăm deci, că ideia va fi primită cu cea mai mare însuflețire și va fi sprijinită din răsputeri de cei chemați ca să dee rezultate cât mai mulțămitoare.

Aceste conferențe se vor ținea în următoarele centre românești: 1. Abrud, 2. Arad, 3. Beiuș, 4. Bistrița, 5. Blaj, 6. Brad, 7. Brașov, 8. Caransebeș, 9. Cluj, 10. Deva, 11. Făgăraș, 12. Gherla, 13. Hațeg, 14. Lugoj, 15. Năsăud, 16. Orade, 17. Orăștie, 18. Oravița, 19. Săliște, 20. Sibiiu și 21. Timișoara.

Tuturor directorilor de despărțămiute, în Arad d-lui V. Goldiș, secret. cons. iar Gherla d-lui Ioan Georgiu, canonic, din orașele amintite li-s'a trimis o circulară, învitându-i să înainteze biroului »Asociațiunii« până la *1 Octomvrie 1908* numele persoanelor din despărțământ cari ar dori să țină conferențe în orașul respectiv. Conferențiarii vor binevoi a anunța și titlul conferenței. Alegerea obiectelor se lasă la chibzuiala domnilor conferențiari.

Pentru orientarea tuturor celor ce se interesează de aceste conferențe, dăm următoarele lămuriri:

1. Pe lângă conferențiarii locali biroul central va împărți pentru fiecare centru mai mulți conferențiari din alte localități, așa că în fiecare centru să se țină cel puțin 5 conferențe.

2. După primirea răspunsurilor dela domnii directori ai despărțămintelor, biroul central va alcătui programul pentru fiecare centru, care se va publica în ziare în cursul lunei Octomvrie, ca la 1 Noemvrie să se poată începe conferențele. Tot atunci se vor comunica programele și directorilor de despărțăminte, împreună cu toate îndrumările necesare.

3. Conferențele vor dura dela 1 Noemvrie 1908 până la 31 Martie 1900 și ar fi de dorit ca în fiecare Duminecă să se țină câte o conferență.

4. Conferențele vor fi cu o taxă de întrare minimală. Cei-ce se vor abona la toate conferențele dintr'o localitate vor avea o reducere însemnată.

5. Din încassările acestor conferențe se vor plăti cheltuelile efective ale conferențiarilor, cari se vor duce dintr'o localitate într'alta, iar venitul curat se va întrebuința pentru publicațiunile Asociațiunii.

6. Conferențele cele mai bune se vor publica în revista »Transilvania«.

Sperăm, că îndeosebi domnii membri ai secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii vor stărui în cercul lor de activitate, ca aceste conferențe să răușească cât mai bine, pregătind fiecare membru câte o conferență-două.

Toți aceia cari doresc să țină conferențe în cadrele »Asociațiunii« se pot anunța deadreptul la biroul central, comunicându-și adresa și titlul conferenței.

Sibiiu, 1 Septemvrie 1908.

Presidiul Asociațiunii:
Șuluțu.

La cestiunea școalelor noastre.

O întâmpinare.

I.

Întru cât am putut, am urmărit cu un deosebit interes discuția ce s'a început pe tema școalelor noastre. A trecut anul de când cestiunea aceasta preocupă opiniunea publică — fără de a să vedea ceva rezultat, — sau și dacă e, prea neînsemnat. — Oameni de toate categoriile au făcut fel și fel de propuneri, — dar și ce s'ar fi putut realiza — nu s'a realizat. — S'au arătat chiar căi și mijloace prin cari s'ar putea ajuta la salvarea și mântuirea lor — dar pe cât știu nimic nu s'a pus în practică.

Terminul fatal să apropie și noi suntem tot la început. Caosul în care ne aflăm e de nedescris. — S'a propus ca chiar să se abzică de ele, dar nici propunerea aceasta n'a fost întâmpinată cu succes, ba s'au găsit oameni de spirit, cari au combătut-o. Era vorba să se concheme un sinod mixt, unde cu date statistice să se vadă ce să poate mântui și ce nu — dar lucrul a rămas baltă. — Cei de sus așteaptă ca cei de jos să caute izvoarele prin cari s'ar putea ajuta năcazului, — cei de jos să lasă în nădejdea celor de sus pentru informații și detalii cum să purceadă.

In timpul din urmă să legau mari aspirații de *banca culturală* a fraților greco-orientali, — dar și aici s'au găsit pasări cobitoare, — cari nici în modul acesta de purcedere nu văd mari garanțe. — Ba ce e mai mult. In loc să ajungem la o soluție favorabilă ne mai încurcăm și în certe fără nici un căpătâiu, cari în loc să ne ușureze situația o încurcă și îngreunează și mai rău.

Așa va fi destul să mă provoc la articlul: *„Pe căi greșite"*, publicat în ziarul »Unirea« nr. 29 din 25 Iulie a. c. La început nu știam de ce este vorba. Și nici nu m'am mirat dacă în partea a doua am cetit niște fragmente din un alt articol publicat în: *„Gazeta de Duminecă"* nr. 28 din 6 Iulie v. a. c. subscris de d-l *Andreiu Pora*, înv. dir. în Cluj. M'a indignat însă patima cu care judecă acest ziar, căci fără de a dovedi contrarul celor spuse și susținute de d-l Pora face niște constatări cu totul riscate. Căci a fi: *»elev al pedagogiei din Blaj«* — a fi *»beneficiat din stipendiile metropolitului Vancea«* — *»a sluji la școală pusă sub conducerea«* — chiar și — *»a protopopului Dăian«*, — încă nu însamnă a nu-și deschide omul gura, mai ales dacă e convins și poate dovedi adevărul.

Cel ce îl cunosc, știu că în preparandie a fost primit fiindcă a avut pregătirea recerută, mai bine ca mulți alții, — stipendiu i-s'a acordat fiindcă a fost fala colegilor săi de studii și prin urmare l'a meritat. Iar la școala protopopului Dăian slujește fiindcă din pleiada dascălilor tineri nu mulți pot satisface cerințelor și condițiunilor unui dascăl din Cluj. Bară-mi de s'ar putea asămâna cât de mulți acestui tînăr cu inima deschisă și sinceră, — căci atunci dăscălimea română ar putea sta cu fruntea ridicată înaintea tuturor vijeliilor și tempestăților, ce încep din toate părțile a se descărca asupra noastră.

Cât pentru redacțiunea *»Gazetei de Duminecă«* care — »a permis să se pălmuiască așa istoria noastră culturală (?! adecă a preoțimei) de niște *indivizi fanfaroni, fără cultură* ce și-o închipue că o au și cari nu văd că ei singuri sunt vina că poporul nu e încântat de rezultatele școalei, astfel nu prea se arunca în foc pentru ei și cari foarte adesea sunt *șerpi crescuți în sân*, tradând cele mai scumpe ale noastre așezăminte ca ei să scape« — (v. »Unirea« 29 din 25 Iulie pag. 246) — însași își va face destul. — Iar prin vorbele că învățătorimea întreagă e formată din *»indivizi fanfaroni«*, *»fără cultură«*, *»că suntem șerpi crescuți în sân«*, *»că trădăm cele mai scumpe așezăminte«* ș. a. ne va da prilegiu ca în o serie de mai mulți articoli să ne clarificăm. — Vrem să ne lămurim ca toată lumea să ne cunoască situația noastră din trecut și prezent. — Vom arăta că învățătorimea nu mai e element netrebnic în organizația noastră românească, făr un element, de care tocmai în situațiunea de azi trebue să se țină mare cont. — Căci nu să poate ceva mai trist, mai dureros, — ca însuși organul preoțimei noastre, *»Unirea«*, organul șefilor și superiorilor noștri să ne înproaște pe noi cu espresii ca: *fanfaroni, fără cultură, trădători, șerpi crescuți în sân* ș. a.

Să-și aducă aminte domnii și stăpânitorii noștri, că noi învățătorimea nu mai suntem oameni fără căpătâiu, făr suntem o corporațiune care avem rostul și menirea noastră în societatea omenească. Să-și aducă aminte că dacă nu suntem un element pe deplin format, — suntem în formațiune — și că mai iute sau mai târziu și noi ne vom ajunge apogeul.

Și fiindcă cestiunea școalelor e atât de ardentă, atât de momentuoasă și actuală, — precum și părțile încriminate ating mai multe părți gingașe, — ne vom ocupa cu ele în articolii viitori.

Luna lui August 1908.

N. U.

Un discurs al împăratului Wilhelm.

La prânzul de gală ce s'a dat la Strassburg cu ocazia manevrelor armatei germane, împăratul Wilhelm a ținut un toast, în care a făcut următoarea declarațiune despre pacea universală: „Cu bucurie declar în fața dumneavoastră cea mai înaltă convingere a mea, că *pacea Europei nu e amenințată*. Ea stă pe o bază foarte sigură, așa că nu poate fi răsturnată de intrigi, rea voință și răutate. In primul rând pacea are ca bază solidă conștiința domnitorilor și a bărbaților de stat din Europa, cari în fața lui Dumnezeu sunt conștii de răspunderea ce o au față de viața și bunăstarea popoarelor pe cari le conduc. Pe de altă parte și dorința popoarelor se îndreaptă în acea parte, ca în desvoltare pacinică să se desfăteze în înaintarea culturei, și să-și măsoare puterile în concurență pacinică. Iar în sfârșit pacea mai e asigurată și de puterea armată a Germaniei, atât pe apă cât și pe uscat: poporul german înarmat. Germania, când se gândește cu fală la disciplina armatei sale, e hotărâtă, ca fără a fi amenințată din nici o parte, își va perfecționa neîncetat puterea sa armată, și o va menține la un nivel pe care îl cer interesele împărăției".

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 3 Sept. Maj. Sa Monarchul, însoțit de archiducele Victor Ludovic, va sosi în 8 Septemvrie la Budapesta.

Budapesta, 3 Sept. Din loc competent se desminte știrea, că guvernul s'ar ocupa actualmente cu cestiunea fusiunei partidelor maghiare și că resultatul tratărilor urmate s'ar fi adus la cunoștința Maj. Sale. Afacerea fusiunei se află în același stadiu ca în momentul când Kossuth s'a esprimat în Cincibiserici asupra fusiunei.

Londra, 3 Sept. Corabia engleză „Amazona" a dat de o stâncă pe lângă țărmul provinciei de Galles. Dintre 28 oameni, cari compuneau echipagiul acestei nave, 26 s'au înecat.

Köln, 3 Sept. „Kölnische Zeitung" desminte categoric, după o depeșă primită din Berlin, știrea publicată de către ziarul rusesc „Rietsch" după care Svedia și Germania ar fi stabilit o convenție militară iscălită pe bordul iachtului „Hohenzollern" cu prilejul vizitei împăratului Wilhelm la Stockholm.

Paris, 3 Sept. Hafid a fost proclamat ca Sultan al Marocului de către populația din orașul Udjda, ocupat de trupele franceze. Mulțimea a arătat o mare bucurie și a organizat serbări publice. Autoritățile franceze, ca în alte părți au rămas neutre.

In ajunul plecării la manevre.

(Cuvântare ținută ostașilor înainte de plecare la manevre Duminecă, în 16 August n. a. c. în biserica sf. Adormiri din Brașov-Cetate, de către protopresbiterul militar *Nicolau Fizeșianu*.)

(Fine.)

După manevre, din cari fiecare dintre voi se va întoarce mai oțelit la trup și mai luminat la suflet, înțeleg mai bogat în cunoștințele militare, o să vorbiți și să povestiți încă multă vreme despre cele petrecute și întâmplate și cu deosebire despre aceea, că anume cari trupe, cari regimente s'au ținut mai bine și mai voinicește pe câmpul de manevre, acelea, cari au făcut pe »prietenul«, ori cele cu fășia albă în jurul »ciubicei« (chipiu) cari au făcut pe »dușmanul«.

O să vă aduceți aminte însă nesmintit și de ceasurile plăcute, pe cari le-ați petrecut în cuartirele, unde ați fost sălășluiti și găzduiți. Se poate, că se vor afla ici-colo și cuartire de acelea pe vremea manevrelor, unde să nu fiți primiți tocmai cu prea mare dragoste, după cum vor fi adecă și oamenii, cari încă nu sunt toți la fel. Dar aceasta mai rar, căci poporul dela țară peste tot, ales Românul, e vestit ca primitor al streinilor și mai cu seamă vede bucuros miliția, căci fii multor familii din popor și de ai neamului nostru fac parte din armată și acele familii miluindu-vă pe voi din ceeace li-a dat Dumnezeu, cred, că miluesc pre înșiși fiii lor.

În tot locul, dar mai cu samă în casele, unde veți fi bine primiți, să căutați apoi și voi la rândul vostru să vă arătați mulțămitori și recunoscători pentru buna primire și găzduire, ajutând casnicilor după putință la vre-un lucru și răsplătind astfel întru câtva binefăcătorilor voștri și pentru dosada, ce o vor fi având cu găzduirea voastră.

Peste tot aștept dela voi, ca pretutindenea, pe unde veți ajunge, să vă purtați cu cinste și cu omenie, ca după părăsirea cuartirelor, sau sălașurilor să nu se audă nici cea mai mică plângere asupra voastră. Să nu se audă, că a-ți făcut vre-o pagubă, fie aceea ori cât de mică și neînsemnată, ori-că v'ați purtat necuviincios, pentrucă așa ceva poate avea ușor pentru cei vinovați urmări foarte neplăcute, ca d. p. arestul de cazarmă, ori chiar de garnizoană, un lucru de tot nepoftit pentru ceice se reîntorc dela manevre.

Dar nu frica de pedeapsă să vă rețină dela fapte netrebnice și necuviincioase, ci simțul vostru creștinesc și de onoare, pentrucă cel ce numai de frica pedepsei se ferește de săvârșirea faptelor rele și rușinoase, acela încă nu se poate socoti pe sine cu drept cuvânt de om cinstit și de omenie, deoarece în inima lui are porniri spre rău și dacă totuși nu lasă frâu slobod acelor porniri, apoi nu lasă pentrucă știe bine, că ce-l așteaptă, dacă fapta lui cea păcătoasă va fi descoperită și dată pe față și dacă pentru acea faptă vrednică de osândă va fi tras la răspundere.

Atare om, zic, încă nu e om cinstit și de omenie în înțelesul adevărat al cuvântului, căci dacă i-se dă prilegiu se înșale, se fure, sau să necinstească casa altuia și dacă socotește, că poate scăpa lesne de orice răspundere și de urmări neplăcute, atunci așa unul la toate e gata și nu se sfiește de nimic.

Omul însă, care e cu adevărat cinstit și de omenie, acela se reține dela orice fărădelege, dela orice faptă rea, dar nu de frica pedepsei, ci pentrucă în sufletul său e convins, că numai așa e bine și frumos și pentrucă numai așa poate plăcea lui Dumnezeu, dacă nu va călca voia lui și nu va lucra înpotriva poruncilor Sale.

Însemnați-vă bine și pentru totdeauna, iubiților mei, că numai acela e aievea om cinstit și de omenie, care poate sta fără frică și înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu.

De aceea toată purtarea și toate faptele voastre trebue să fie de așa, ca totdeauna și între toate împrejurările să puteți sta cu fruntea ridicată și cu conștiința liniștită înaintea lui Dumnezeu.

Aceasta o cere dela voi și legea creștinească și legea militară deopotrivă.

Voi știți bine, că statul militar este un stat de onoare, astfel și haina ce o purtați e o haină de onoare, ceeace vă îndatorează cu atât mai vârtos de-a ținea la onoare, la cinste, la omenie ca la un lucru sfânt, pentrucă numai în chipul acesta vă veți împlini cu vrednicie frumoasa și înalta chemare, la care sunteți chemați.

În sfârșit vă sfătuesc, iubiților mei, ca pe vremea manevrelor, pe lângă datorințele militare, să vă împliniți cu scumpătate și datorințele voastre creștinești, cercetând în Dumineci și sărbători, când vă va îngădui slujba, și de bună voe sfânta biserică, unde ne chiamă cu atâta dragoste Mântuitorul lumei prin cuvintele de toată

mângăerea: »*Veniți către mine cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pre voi*« (*Mat. c. XI, v. 28*).

Către »*cei osteniți și însărcinați*« se îndreaptă mai întâiu glasul Fiului lui Dumnezeu și pe aceștia îi chiamă cu deosebire în casa Tatălui Său, voind înainte de toate pre dânșii să-i ușureze de toate sarcinile, ce le apasă sufletul și pe ei să-i odihnească întru inimile lor.

Pe vremea manevrelor poate că nu veți merge sub comandă la biserică, dar vouă, ca la niște ostași creștini vă va ședea foarte bine și frumos, dacă și fără comandă, fără poruncă, ci numai din propriul vostru îndemn și din dragoste și iubire adevărată către Dumnezeu și către legea noastră strămoșească, veți cerceta lăcașul Domnului. Comandă și poruncă să fie pentru voi în privința aceasta pilda dată de Insuși Domnul nostru Isus Christos, care încă ca prunc petrecea mai bucuros și mai cu drag în sinagogă, adecă în casa de rugăciune zicând: că »*întru cele-ce sunt ale Tatălui meu se cade mie să fiu*« (Luc. c. II, v. 49.)

Urmând pildei frumoase și înălțătoare date de pruncul Isus, veți arăta și veți dovedi prin aceea, că sunteți creștini buni și cu frica lui Dumnezeu și cumcă ca atari veți fi de bună nădejde și ca ostași, căci e lucru știut și recunoscut de toți: că numai creștinul bun poate fi cu adevărat ostaș bun, ostaș cu credință neclintită către tron și patrie.

De aceea, cercetați iubiților mei totdeauna de câte ori vi-se dă numai prilej, sf. biserică și luați parte la dumnezeeasca slujbă, căci acolo veți câștiga și tăria sufletească trebuincioasă pentru suportarea tuturor greutăților, cu cari veți avea să vă luptați nu numai pe câmpul de manevre, ci și în decursul vieții voastre întregi.

Cu aceste învățături și sfaturi binevoitoare dorindu-vă cale bună și reîntoarcere norocoasă, — unora la vatra părintească, iar altora la garnizoana voastră — rog pe Dumnezeu și prea bunul nostru Părinte ceresc, ca să fie cu voi cu toți în toate cărările vieții voastre și să vă binecuvinte cu darurile sale cele bogate acum și pururea și în veci vecilor. Amin!

Ceva despre educațiune.

Omul este productul educațiunei sale — spune Helvețius. Această binefacere omenească — educațiunea — și-o poate câștiga individul în familie, în societate și mai mult prin școală, prin școala vie, făptuitoare. In toate împrejurările vieții noastre, ne îndreptăm privirea spre școala națională, care aruncă razele sale de viață asupra omenimii.

Educațiunea în înțeles mai restrâns, fie pentru singuratici, fie pentru un popor chiar — este covorul frumos ce redă calitățile sau virtuțile indivizilor sau popoarelor.

Omenirea trăește azi într'un lung sbucium de emancipare sufletească, nisuind spre limanul fericirii, care este ținta tuturor muritorilor de pe pământ. Dela gradul educațiunii unui bărbat depinde și integritatea caracterului său. »*Caracterul* — zice Franc. De Sanctis — *în sensul estetic nu este aceasta sau aceea parte a inimei, ci personalitatea întreagă, omul deplin, nu este o voință și putere în abstracțiune, ci voința și puterea vie, manifestată în idei în sentimente, în fapte, cu motivele și scopurile sale*, ceeace Dante *numește ființa vie și ceea ce constitue individul, persoana liberă și înțeleaptă*«. — Iar în altă parte zice Chesterfield: »*Nimic nu este mai delicat pentru om decât caracterul său moral, și nimic nu este mai important pentru el decât a și-l păstra curat*«.

...Omul fiind numai o ființă pământească, nu e tocmai greu a cădea în vârtejul ispitelor vremii, săvârșind uneori fapte ce subminează onoarea. Când însă cineva împins de vreun curent bolnăvicios venit din afară, învăluit în nizuințe meschine cu intenția de a se ridica în detrimentul altora, când un personagiu presupus cu sânge rece și calm la judecată, prin apucături rușinoase și josnice cu risicul de a'și știrbi caracterul bărbătesc, jignește în sentimentul de demnitate pe cei din jurul său — se face vrednic de *osânda disprețului*. De slăbiciuni personale este atins fiecare individ, și cei corigibili se silesc a'și îndrepta greșalele ce observă că iau dimensiuni, dar când cineva intenționat și convins pe deplin de urmările dezastroase, cari ar putea proveni în urma săvârșirii cutărei fapte — își calcă în picioare cea mai sfântă virtute: *onoarea*, care este cea mai scumpă între tesaurile sufletești, te indignează, te revoltă.

O icoană de caracter îndoelnic bărbătesc și șovăitor ne-a dat-o mai săptămânile trecute unul din pionerii culturei noastre românești, un dascăl român dintr'o comună fruntașe, din jurul Brașovului care în urma poziției sale în societate, a figurat ca notar al comitetului parochial înainte de a se eftini o alegere de preot din comuna sa — alegere care atât de mult a fost discutată în coloanele acestui prețuit ziar, precum bine ni sunt cunoscute și declarațiunile acelui domn învățător în calitate de notar al comitetului parochial la alegerea de preot cu pricina.

Rezultatul acelei alegeri ne este destul de bine cunoscut celor ce am urmărit cu atențiune cele scrise în acest ziar, și nu ne mai legăm de nici o împrejurare ce a dat ansă la atâta discuție în jurul acelei alegeri. Ne doare însă ușurătatea cunoscutului învățător, care în calitate de notar al comitetului parochial, constrâns de împrejurări a dat publicității o »declarațiune« pentru lămurirea unor chestiuni ce erau considerate ca dubioase, când după un interval de timp vine și se contrazice însuși de cele cuprinse în »declarațiunea« făcută mai înainte, delăturând dela el orice simț de demnitate și descărcând toată lipsa de onestitate în spatele altora.

Mulțimea cetitorilor acelui cas vede în declarațiunile publicate de cunoscutul învățător o slăbiciune a caracterului a dăscălimei române, care fapt este privit ca o pată rușinoasă pentru întreg statul învățătoresc, din care și subscrisul face parte. Dacă școala are menirea de a crește, de a forma din generația tânără caractere integre, voințe constante și energii ce nu se clatină, atunci în primul rând se recere dela educător să dispună de aceste calități, căci acestea sunt podoaba prețioasă pentru fiecine, care ține la sentimentul său de cinste și virtute, și cu atât mai trebuitoare sunt pentru acela, care e pus în serviciul omenimii.

n.—a.

Serate de-ale meseriașilor noștri.

Cu tot năduful verii, »Reuniunea sodalilor români din Sibiiu«, stăruitoare în toate, la 30 Iulie și-a ținut a 7-a ședință literară (a 2-a festivă) din a. c. In absența prezidentului Victor Tordășianu, ședința a fost condusă de vicepreședintele George Poponea. In discursul de deschidere al ședinței, d-l viceprezident se raportă la faptul trist al încetării din viață al vrednicului cismar N. Domnariu, carele purtând deosebit interes pentru trebile Reuniunei și fiind unul din cei mai vechi membri ai ei, Reuniunea din acest trist incident a arborat steagul cernit pe case, mai departe prin o anume deputațiune, în frunte cu prezidentul, a asistat la actul înmormântării, iar corul funebral al nostru a executat cântările ocazionale. Numele harnicului măestru și al bunului creștin Domnariu, de sub a cărui mână au eșit numeroși buni învățăcei și sodali cismari, s'a eternizat în analele Reuniunei și prin anumite sume dăruite de cunoscuți la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor noștri. După toate acestea d-l Poponea ne pune în vedere, că »Clubul român din Viena« de sub protectoratul generalului A. Lupu, în semn de recunoștință pentru vredniciile prezidentului nostru Tordășian și drept încurajare pentru continuarea lucrărilor folositoare, în adunarea generală din 4 Iuliu n. c. l'a proclamat »membru onorar« al său.

Această distincție o considerăm nu numai ca o răsplată a muncii desinteresate și cinstite pentru prezidentul nostru, ci și ca o podoabă a Reuniunei noastre. Drept aceea cuvine-să, zice d-l Poponea, ca și noi să luăm parte la această bucurie a lui și să-i dorim ca părtaș să se facă încă mulți ani de stima ce i-o păstrează acei ce știu prețui pe muncitori.

De încheiere d-l Poponea bineventează cele peste 120 persoane prezente și declară ședința deschisă.

D-l S. Duca, notarul Reuniunei cetește sumarele ședințelor administrative, după cari viceprezidentul Poponea cetește bogatul istoric al »Reuniunei pelarilor din Porcești«, înființată la 1808, care e ascultat cu viu interes. De încheiere s'a declamat.

C—l.

Dări de seamă și mulțumite publice.

Cu ocaziunea producțiunei teatrale aranjată de tinerimea rom. din Vad la 2 August n. a. c. au binevoit a suprasolvi resp. contribui următorii Prea St. Domni. Fără de a participa au trimes tacsele marinimoșii domni Nicolau I. Aron, cancelist metropolitan 2 cor., Valer Opriș, vice rector seminarial 3 cor., ambii din Blaj și D. Chuișdea preot în Șinca nouă 2 cor.

Dintre participanți au binevoit a suprasolvi domni Valer Sasșebeși notar 1 cor., Nicolae Bația, magistru poștal 3 cor., P. Macedon înv. 40 fil., din Perșani; Dr. George Maior profesor 1 cor., George Borzea, hotelier 3 cor., Victor Pralea jurist 40 fil., Dumitru Solomon cancelist 1 cor., Dr. Balint, cand. de adv. 1 cor. 40 fil., Nicolae Boeriu jurist, 40 fil., Iacob Kohn 1 cor. 40 fil., K. Hahn 1 cor. 40 fil., K. Schnell 40 fil., comersanți din Șercaia; D-na Emil Pop 1 cor., Ioan Fulicea preot 1 cor., Ioan Fetu învățător dir. 1 cor., Valer Langa v. notar 1 cor., G. Milian 40 fil., soți din Șincha vechie; Dionisie Stanuleț învățător 1 cor., Valer Pop comptabil 1 cor. 40 fil., Ioan Brumbea înv. 40 fil., din Cincul Mare; George Ciocan înv. Cuciulata 1 cor., George Tăflan notar Crihalma 1 cor. 40 fil., George Cârlan notar, Vlădeni 1 cor. 40 fil., Ioan Novac jurist 40 fil. Cost. Moldovan jurist, Ohaba 1 cor. 60 fil; Virgil Radu jurist Făgăraș 1 cor., I. Urdea proprietar Grid 40 fil; D. Frâncu v. notar Șercaia 40 fil; George Urs not. cerc. 1 cor., Tămaș Pop comptabil 1 cor. 40 fil., Octavian Pop înv. dirig. 1 cor., George Cosma înv. 1 cor., George B. Boieriu înv. dirig. 1 cor., și S. Hochmann comersant 40 fil. soți din Vad.

Intratele au fost în total 192 cor. 16 fil. din cari subtrăgându-se. Spesele de 131 cor. 44 fil. a rezultat *un profit curat de 60 cor. 72 fil.* din care s'a dat fondului pauperial al comunei 5 cor., iar restul s'a adaus la fondul coriștilor plasat la banca »Unirea« din loc.

Ne împlinim o plăcută datorință când și pe această cale aducem prinosul sincerelor noastre mulțămite atât P. St. Domnilor suprasolvitori precum și tuturor acelora, cari au contribuit prin participare la bunul succes atât moral cât și material al producțiunei noastre, rugându-i a nu ne detrage acest sprijin binevoitor nici pe viitor.

Vad, la 10 August 1908.

Comitetul aranjator

*

Cu ocasiunea petrecerei aranjată de corul bisericesc din Zernești în ziua de 29/16 Iuniu a. c. au binevoit a suprasolvi următorii:

Stefan Pișcu farmacist România 8 cor., Familia Cutean Zernești 3 cor., D-șoarele Ioan Șona Zernești 3 cor., N. N. Zernești 3 cor., Dr. Ilariu Hoadrea Zernești 2 cor., Ioan Strevoiu paroch Zernești 2 cor., Ioan O. Coleșiu România 2 cor., Octavian Bude paroch Piskincz 2 cor., Pompiliu Dan Zernești 2 cor., Neculae Sperchez Zernești 2 cor., Ioan Voda Zernești 2 cor., Constantin Ioanoviciu Zernești 2 cor., George Nastea Zernești 5 cor., Iosif Minea Zernești 2 cor., Horváth Sándor Zernești 4 cor., Ioan St. Coleșiu Zernești 1 cor. 80 fil., Bucur Mețian Zernești 1 cor. 40 fil, Rimbețiu Neculae Poiana Mărului 1 cor., Wiener Ferencz Zernești 1 cor., Galacteon Șofariu Zernești 1 cor., Neculae Dobrin Poiana Mărului 40 fil., Neculae Pană Zernești 80 fil. Stan St. Străvoiu Zernești 40 fil., Stefan St. Mețian Zernești 80 fil., Liviu Berariu Bran 20 fil, Dumitru Tătulea Bran 20 fil., Neculae Vlad Bran 20 fil. Ofert marinimos s'a primit dela Aurel Tipeiu farmacist Buzeu România 10 cor.

Venitul total al petrecerei a fost de 280 cor. 80 fil. Subtrăgându-se din acestea spesele de 140 cor. rămâne venit curat 140 cor. 80 fil. care sumă s'a predat Domnului Niculae Spârchez, dirigentului corului bisericesc. Tuturor celor ce au suprasolvit precum și celor ce și-au rescumperat biletul neparticipând la petrecere și asemenea celor ce ne-au onorat cu presență la petrecere și pe aceasta cale li-se aduc cele mai sincere mulțămite.

Zernești la 31 August 1908.

George Nastea
cassar.

*

Cu ocaziunea colectei făcute în Brașov prin D-l Mihail I. Covrig stud. com. pentru biblioteca »Reuniunei de cetire și cântări« din Ciclova-montană au contribuit în cărți în valoarea de mai jos numită următorii:

Dl Andrei Bârseanu prof. 3 cor., Dl Ciurcu & Comp. 6 cor., Dl Mihail I. Covrig 40 cor., Dl Eremias Nepoții 2 cor., Dl Ioan Gârneț 3 cor., Dl A. Mager 1 cor. 30 fil., Dl Dr. A. Mureșianu 28 cor. și Gazeta Transilvaniei împreună cu Nrul Jubilar gratuite. Dl Const. Nedelcu prof. 1 cor., Dl N. O. 1 cor., Dl I. C. Panțu 1 cor. 80 fil., Dl Ilie Pastina 1 cor. 70 fil., Dl Const. Popoviciu 10 cor., H Mihail Popoviciu 6 cor., Dl Aur. Puiu 20 cor., Traian Puiu 2 cor. 50 fil., Dl Ioan Petroviciu prof. 2 cor., Dl Const. Pricu 3 cor. 70 fil., D-șoara Eleonora Pricu 2 cor. 50 fil, Dl Ioan Pricu prof. 15 cor. 50 fil., D-șoara Marioara Pricu 7 cor., Dl Vasile Pricu 10 cor., Dl Dr. V. Saftu 2 cor., Dl Iosif Sârbu 5 cor., Dl Ioan Socaciu prof. 5 cor. 40 fil.

Marinimoși donători primească cea mai călduroasă mulțămită.

In numele »Reuniunei de cetire și cântări.«

Ciclova-montană la 1 August 1908.

Costa Bernas — *F. Moldovanu*
președinte — bibliotecar

Glume.

Intre măcelari.

— Ghițișor, neică. hai de-mi ajută să omor un porc.

— Taci, bre Marine, care va să zică te-ai hotărât să te sinucizi?

*

— Nu trebuie să plângi, plânsul te face urât — zice guvernanta către Costică.

— »Atunci, răspunde Costică (care are 7 ani), tu trebue să fi plâns mult când ai fost mică«.

Cărți noi

In institutul grafic »Minerva« au apărut:

Ioan Adam; Constanța pitorească, cu împrejurimile ei. Călăuză descriptivă cu ilustrații. Prețul cor. 2.

Al. I. Odobescu: Opere complete vol. II. cor. 1.50.

In editura »Leon Alcalay« au apărut:

Dr. N. O. Popovici-Lupa: „Agricultura“, cunoscințe practice de cultura pământului și a plantelor agricole. Ediția II. Cor. 3.50.

Dr. C. Stavridi: „Călăuza mamelor« pentru îngrijirea copiilor noui născuți. Prețul cor. 1.

»Anuarul național“ al Românilor de pretutindeni sub îngrijirea d-lui H. F. Valentin vol. I. Prețul cor. 4.

Laurent Florantin: „Natura et Cauza Rerum«, cu o prefață de d-l Dr. C. I. Istrati. Cor. 2.50.

Se poate comanda și prin librăria »Gazetei«.

MULTE ȘI DE TOATE.

Cum trăește sultanul.

Corespondentul special al ziarului „Zeit“ la Constantinopol comunică ziarului său următoarele:

Ducându-mă eri la Ildiz-Kiosk am rămas surprins de schimbările ce s'au făcut întrânsul. „Din capul locului se observă absența totală a solicitatorilor de slujbe și a vânătorilor de decorațiuni, cari umpleau până acum sălile palatului, în așteptarea membrilor camarilei cari îi sprijineau. Până acum te loveai peste tot locul de tot soiul de furnizori ai statului, samsari de afaceri veroase și de tot felul de cavaleri de industrie. Nici unul dintre aceștia nu mai calcă pragul palatului. Piața dinaintea Ildiz-Kioskului e deșartă. Cu toate că sultanul nu prea e ocupat cu rezolvirea afacerilor de stat, el nu și-a schimbat cu mult felul de traiu.

„Abdul Hamid, își petrece toată dimineața în harem, ocupându-se de soțiile și copiii săi. La oara 10 el trece în cabinetul său de lucru, pentru a primi rapoartele miniștrilor. Apoi se ocupă cu afacerile particulare privitoare la administrarea averei sale și pune să i-se cetească mai multe ziare. In urmă se ocupă cu rezolvarea afacerilor de stat urgente.

„Sub noul regim, Abdul Hamid nu mai dă aproape nici un ordin, ci se mulțumește să iscălească decretele, pe cari îi le supun miniștrii. După dejun, sultanul se ocupă numai cu afacerile sale private. Administrarea enormei sale averi îi răpește mult timp. Vinerea sultanul se duce la moschee, după care primește pe înalții demnitari ai sultanului.

„Politica externă, sub noul regim. e condusă de către Sublima Poartă, așa că sultanul primește în audiență pe miniștrii străini numai în cazuri excepționale. E drept că cei mai mulți ambasadori sunt încă în vilegiatură. Seara sultanul ia ceaiul în tovărășia familiei sale. Reprezentațiile de teatru, cari aveau loc până acum în palat, sunt întrerupte deocamdată, așa că sultanul poate avea liniște.

„Infățișarea lui Abdul Hamid nu s'a schimbat mult. El are din când în când accese puternice de nervi și din cauza insomniei, de care suferă, a slăbit mult. Prestigiul sultanului e cu desăvârșire nul. Nu se mai aude strigându-se „trăiască sul-

tanul“! Toţi aclamă pe moştenitorul tronului, Reşad Effendi şi pe ceilalţi prinţi imperiali“.

*

Interzicerea fumatului la copii

Comisiunea camerei engleze a primit proiectul de lege, care interzice copiilor fumatul. Proiectul dintâiu a fost îndulcit mult. Prin acesta era oprită vânzarea de ţigări la tineri mai mici de 16 ani. Dispoziţia asta a fost suprimată. Numai gardiştii, paznicii parcurilor şi alte persoane din poliţie au drept să ia măsuri contra copiilor prinşi că fumează. Pedepsele pentru copiii cari fumează în locuri publice sau cumpără ţigări pentru ei sunt: întâiaşi dată înştiinţarea părinţilor, a doua oară observaţii, a treia oară o amendă de 5 shilingi. Tutungii dovediţi că vând ţigări copiilor, cari fumează, sunt amendaţi.

*

Călătoriile Suveranilor.

Dintre toţi suveranii, împăratul Germaniei călătoreşte mai mult. După socoteala făcută de un ziar german, Wilhelm II. a făcut în cursul unui an un drum de 42.170 chilometri; regele Angliei 15.700, regele Spaniei 10,224, ţarul Nicolae II. 8800, împăratul Francisc Iosif 7500, iar preşedintele Fallières 5600 chilometri.

*

Muştele şi culoarea albastră.

Un ziar francez publică ştirea, că un cultivator a făcut descoperirea neaşteptată că muştele au groază de... culoarea albastră.

In consecinţă, dânsul şi-a văruit pereţii casei albastru. Şi se spune că muştele-l lasă de-atunci în bună pace, ocolindu-i de la depărtare mare casa!

*

Cel mai scump copil din lume.

Cel mai scump copil din lume e azi moştenitorul tronului rusesc, micul mare duce Alexi, în vârstă de trei ani. Cînd s'a născut micul prinţ, consiliul imperiului a stabilit pentru trebuinţele lui personale un buget anual de opt milioane fr., cu condiţia, ca din acest mic apanaj să fie acoperite toate cheltuelile pînă când prinţul va ajunge la vîrsta de 15 ani. Atunci apanajul va fi sporit. O mare parte din banii aceştia slujesc pentru poliţele de asigurare pe viaţă ale prinţului Alexi. Prinţul e asigurat pe suma de 10 milioane şi trebuie să plătească prime mai mari ca alţi muritori. Pe de altă parte, sunt foarte mari sumele, cari se cheltuiesc pentru garda personală a prinţului, pentru detectivi şi agenţi secreţi.

Voci din public *).

Sunt 2 săptămâni de când păr. Babeş din Sohodol a publicat în Nr. poporal Nr. 32 al »Gazetei Transilvaniei« un articol, în care se ocupă cu neînsemnata mea persoană. Din experienţa mea comercială şi socială ştiu, că nu e bine să rămân nimărui dator.

Cu toate acestea articolul d-lui Babeş nerăsturnând nimic, dar chiar nimic din cele afirmate şi dovedite de mine şi de alţii în cestia alegerii de preot la Râşnov şi necuprinzând decât fraze seci şi nenumărate bazaconii, articolul d-lui Babeş zic nu merită nici un răspuns; dacă totuşi răspund e pentru că doresc să fie bine informaţi poporenii noştri, cari se interesează de alegerea de preot şi de urmările ei şi cari cetesc cu multă râvnă preţioasa »Gazeta Transilvaniei«.

Argumentele aduse de mine în articolul din Nr. 30 poporal, la care răspunde păr. Babeş, le trece pur şi simplu cu vederea le lasă în picioare şi în schimb îngăimează un ridicul răspuns plin de neadevăruri (ca să nu zic altfel), un răspuns care în loc să atace şi să răstoarne, trece pe delături, ceea ce-mi aduce amite de o scenă dela circ: un clovn să angajază să sară peste o funie foarte sus întinsă, se repede, se avântă şi trece pe de desupt, spre hazul publicului asistent. Păr. Babeş cu şiretenia sa de oaie voeşte să discrediteze cu anticipaţie declaraţia de mai jos, la care se aştepta.

Intr'adevăr, învăţatorul Nan a dat 2 declaraţii ce se bat în capete: pe cea dintâi cedând ameninţărilor neruşinate ale oamenilor idem ai d-lui Hamsea, şi pe cea de a doua după ce a revenit la calea dreaptă; în a doua declaraţie recunoaşte adevărul în privinţa mersului alegerei de preot, ceea ce serveşte spre cinstea învăţătorului Nan.

*) Pentru cuprinsul celor publicate sub rubrica aceasta răspunde autorul. — Red.

Părintele Babeş face frumosul raţionament: unul a dat 2 declaraţii contradictorii, deci toate declaraţiile presente şi viitoare nu mai pot avea valoare. Dar părinte, de ce te temi nu scapi! iată ce declară nişte oameni întregi şi cu greutate în părţile noastre:

Declaraţie.“

Subsemnaţii am auzit în curtea d-lui învăţător şi dir. în pensie G. Proca pe păr. Babeş din Sohodol exprimându-se precum urmează: »Văd, că aici nu să poate face cu nici un preţ cercetare, deci vă voi convoca la Tohanul nou pentru a vă asculta la protocol pe d-voastră şi pe martorii d-voastre«.

Şi suntem cu toţi scârbiţi, de oarece nu ne-a mai convocat şi în schimb am cetit cum popa Babeş cu o rară neobrăzare încearcă să nege ceea ce a afirmat în auzul nostru al tuturor, ba chicr încearcă să mă presinte pe mine G. Proca drept martor în favoarea celor scrise în articolul său iezuitic.

Confirmăm în întregime şi cu hotărâre cuvintele d-lui G. Ilie relative la ridicola şi în acelaşi timp deplorabila cercetare a d-lui Babeş, cuvinte publicate de d-l Ilie în articolul său din Nr. 30 poporal al »Gazetei Transilvaniei«.

Reşnov, 31 August 1908 st. n.

Dr. Al. Strevoiu, George Proca, Andrei Tret, Gg. Staniloiu, Ion N. Scurtu, Gg. Ilie, Dumitru Dobrescu Nr. 472, Vasilie Ilie, Ion Radacina, Nec. Staicu, Gg. V. Staniloiu, George Radacina, Neculae Mihui, Ioan Draghici.

E scandalos cum suceşte, cum întortochiază adevărul păr. Babeş în articolul său din Nr. 32. Trebue să aibă cineva un trist curaj să mintă în aşa măsură. Părinte dă înainte cu minciunile, îţi stă grozav de bine.

In articolul său păr. Babeş între alte bazaconii îşi permite a lua în râs pe comercianţi în general numindu-i »Măslinari« şi în mărginirea sa crede, că are haz şi dreptate. Un comerciant să nu pună mâna pe condei, să se lase atins de oricine, să tolereze orice procederi nelegiuite, de frică să nu vie unu ca popa Babeş să-i zică: »Schuster bleib bei deinem Leisten«! Uită cuviosul părinte, că orice ocupaţie poate fi cu desăvârşire onorabilă întrucât bărbatul în cestiune e onorabil »nu locul ci dobitocul« părinte Babeş. Decât un popă tuns, sau unul care ar merita să i-să pună briciul în barbă, mai bine un negustor modest dar cinstit. Sunt prinţi, cari nu se sfiesc să-şi desfacă produsele ale moşiei lor, deci să facă afaceri comerciale, bunăoară prinţul Stirdei din Ţara Românească ş. a. S'au schimbat semnele vremei.

Domnia sa voind să mă atingă a inzultat toată breasla negustorească. Eu nu voi face ca domnia sa, prostia de a ataca preoţimea — pădurea verde — din cauza uscăturilor din ea.... Apropos de părintele Hamsea, zice d-l Babeş într'un loc: »E mai cuminte decât noi amândoi«. Hm!, decât d-ta se prea poate, deşi nu e mare lucru a fi cineva mai cuminte decât popa Babeş din Sohodol. Că e mai cuminte decât d-ta, se vede şi din faptul, că nu crâcneşte nimic, nu răspunde la respectoasa invitare ce i-am făcut'o în chestiunea împuşcăturilor pe stradă. Tăcerea e sănătoasă. Incă ceva; acum îl declari pe d-l Hamsea cuminte, mai cuminte chiar decât d-ta, păr. Babeş, dar în polemica de acum câţiva ani îi spuneai altceva.

Lucrul se explică; acuma îţi e şef, e protopop; de aici schimbarea d-tale la faţă, de aici înjositorul d-tale lichelism. Vezi părinte, că nu numai eu ridic sau scad valoarea cuiva, precum ridic sau scad preţul maslinelor după cursul pieţei, ci şi d-ta ridici şi scazi valoarea d-lui Hamsea după coloarea burţii.

Altă bazaconie a d-lui Babeş. După teoria d-tale, dacă am scris două-trei articole de gazetă sunt ziarist (par'că n'ar fi perfect de onorabil a putea fi ziarist), am eşit din graniţele meseriei mele, sunt schuster, care mi-am părăsit calapodul. Dar d-ta, care de bine de rău eşti popă, ai purtat totuşi polemică în ziare cu ilustrul domn Hamsea cu care v'aţi terfelit reciproc şi cu reciprocă dreptate, iară acuma mă ataci în gazetă pe mine; d-ta, repet, care nu eşti ziarist, ci popă în Sohodol, nu sameni tot cu cismarul ce-şi părăseşte calapodul? Insă ai luat'o înainte, vorba Zârneştenilor: Zi-mi mamă guşiato, să nu-ţi zic eu întâiu, (fără aluzie la p. Hamsea). Iată-ţi argumentul întors împotriva d-tale; nu te-ai gândit la posibilitatea aceasta, ori nu obicinueşti a te gândi când scri şi când vorbeşti?

Mai departe spui, că la investigare n'ai vrut să ţii ordine, să ai rolul de poliţai, să mă aperi pe mine şi pe cei cu mine. Dar prin aceasta recunoşti, că investigarea a decurs fără nici o ordine şi respect de lege. D-ta, preşedinte, erai însă dator a fi poliţai în înţelesul bun al cuvântului, erai responzabil de bunul mers al cercetărei. D-ta te declari iresponzabil; gura păcătosului, adevăr grăeşte. In cazul acesta ar fi bine să te cauţi. D-ta, cuvioase păr. Babeş, mi-ai trântit în nas un proverb nemţesc, dă-mi te rog voie ca la rândul meu şi în defensivă să-ţi dau şi eu un sfat creştinesc şi ca să-l înţelegi, ţi-l dau pe româneşte: Ce ţie nu-ţi place, nu mânca, părinte Babeş!

Râşnov, în 2 Septemvrie 1908.

George Ilie,
comersant.

„ALBINA“ institut de credit şi de economii
Filiala Braşov.

Conspectul operaţiunilor în luna lui Aug. 1908.

Intrate:

Numerar cu 1 Aug. 1908.	Cor.	6,341·83
Depuneri spre fructificare	„	159,599·60
Cambii rescumpĕrate . .	„	446,639·23
Conturi curente	„	6,932·24
Imprumuturi pe efecte şi alte împrumuturi . . .	„	20,545·17
Imprumuturi pe producte ..	„	—·—
Monetă	„	22,370·68
Comisiuni, cupoane şi efecte	„	20.256·77
Bănoi	„	212.465·09
Interese şi provisiuni . .	„	24,581·85
Diverse	„	205,124·14
	Cor.	1.124,856·60

Eşite:

Depuneri spre fructificare .	Cor.	226,229·16
Cambii escomptate . . .	„	450,102·—
Conto curent	„	28,337·70
Imprumuturi pe efecte şi alte împrumuturi	„	25,756·—
Imprumuturi pe producte .	„	—·—
Monetă	„	29,004·83
Comisiuni, cupoane şi efecte	„	5,255·48
Interese şi provisiuni . .	„	580·18
Spese şi salare	„	4,374·46
Bănoi	„	247,798·06
Diverse	„	91,922·18
Numerar cu 31 Aug. 1908	„	15,496·55
	Cor.	1,124,856·60

Dr. Nicolae Vecerdea
dirigent.

Iosif Onciolă, contabil — Iosif Moldovan, cassar.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Nr. 228, 490. 654, 756
1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentu următoarele stipendii.

1. Un stipendiu de K. 80 din fundațiunea **Rădu M. Rîureanu** pentru elevii de naționalitate română cari urmează școalele secundare din Ungaria.

2 Un stipendiu de K. 40 din fundațiunea **Emiliu Dionisiu Bașiota Moțiu Dêmbul din Abrud** pentru elevii de naționalitate română din Munții apuseni sau districul Năsăudului, cari urmează școalele secundare (gimnasiu sau școală reală) din patrie. Vor fi preferiți tinerii descendenți din familia Bășiota fără considerare la ținutul de unde sunt originari.

3. Două stipendii de câte K. 300 din fundațiunea **Ioan Pětran** pentru studenții universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărtășiți de stipendii vor fi obligați a lua parte la masa studenților academiei din Cluj.

Cererile pentru obținerea acestor stipendii se vor înainta comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) strada morii Nr. 6. până la 1 Octomvrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

a) Certificat de paupertate,
b) Certificat de studiu în original sau în copie legalizată (la universitari index).
c) Certificat de botoz.
d) Ceice reflectează la stipendiul Bașiota vor prezentă și eventuale documente de înrudire.

Cererile întrate după terminul de 1 Octomvrie n. nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român ținută în 25 Iulie și 22 August 1908.

Iosif Sterca Șuluțiu